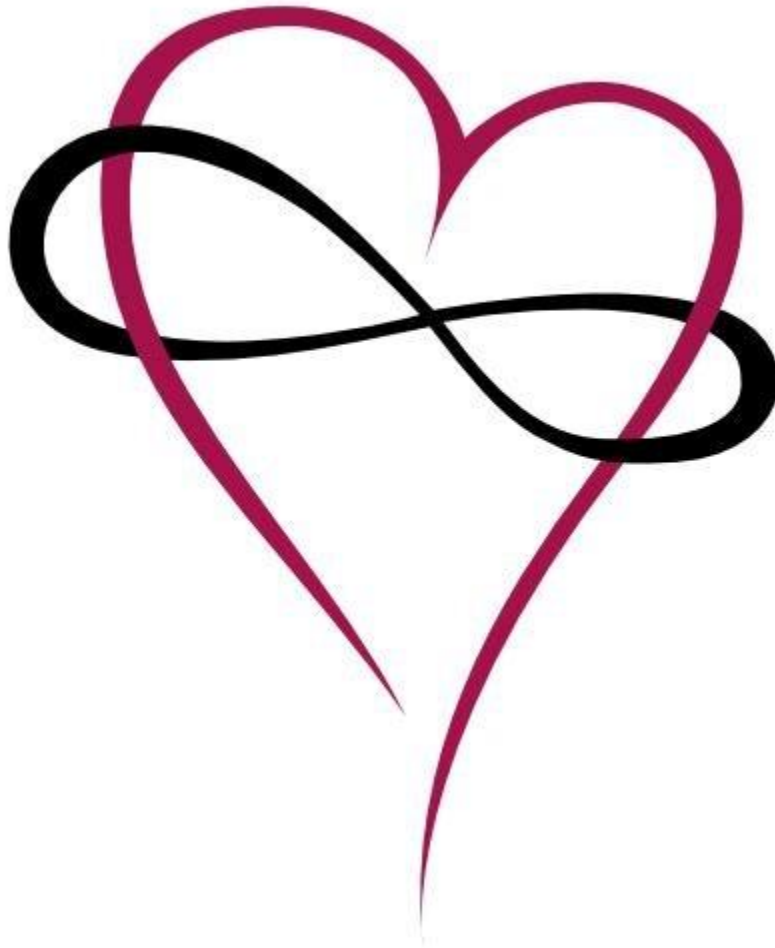

Kærlighed og jalousi i polyamori

Roskilde Universitet

HAB-B 45.2 2017

Gruppe 9

d. 19/12-17

Gertrud Scheutz: Studienummer: 62985

Laura Friis Tørsleff: Studienummer: 62763

Laura Neel Pedersen: Studienummer: 63002

Luna Maj Riis-Andersen: Studienummer 62936

Nanna Søgård Sørensen: Studienummer: 62688

Sarah Mønsted Skriver: Studienummer: 628779

Tine Maj Weirum Andersen Engkebølle: Studienummer: 62855

Abstract

This project discusses the different views regarding jealousy in polyamorous relationships based on interviews and a phenomenological analysis of these. It explores how such a difficulty is expressed, and how it can be handled through communication and matching expectations between both parts. The main focus of the study is on the polyamorous lifestyle, but it also discusses jealousy in monogamous relationships. Furthermore it depicts how jealousy can be absent in polyamorous relationships, and discusses what the reason for this can be.

Additionally it examines how love is expressed in different ways, and how the aspects of love come to terms in polyamory compared to monogamy. Due to how love is expressed and how jealousy is being handled and solved the study discusses whether the polyamorous lifestyle can be a solution for the jealousy that tends to happen in monogamy. The conclusion of this project is that jealousy can happen in various relationships, but that it is being handled differently in polyamory due to the honesty and communication. Furthermore the project concludes how love in polyamorous relationships compared to monogamous is expressed through a desire to see the given partner happy, and therefore not by restraining own and others lusts and needs.

Indholdsfortegnelse

<i>PROBLEMFÖRMULERING</i>	6
<i>MOTIVATION</i>	6
<i>INDLEDNING</i>	6
<i>1.0 HVAD ER KÆRLIGHED?</i>	8
1.1 DAVID BUSS	8
1.2 ROBERT STERNBERG	9
1.3 JOHN ALAN LEE	11
1.4 JAMES GILES	13
1.4.1 Kærligheds forbindelse til seksuelt begær	15
1.4.2 Kærlighed og eksklusivitet	15
1.5 VORES IDE OM KÆRLIGHED	16
<i>2.0 HVAD ER MONOGAMI?</i>	17
2.1 ER MONOGAMI NATURLIGT ELLER UNATURLIGT?	17
2.2 HVILKE PROBLEMATIKKER KAN OPSTÅ I MONOGAMI?	19
<i>3.0 HVAD ER POLYAMORI?</i>	20
3.1 HVILKE FORSKELLIGE POLYAMORØSE FORHOLDSKONSTELLATIONER FINDES DER?	22
3.2 HVOR MANGE PARTNERE KAN MAN HAVE I ET POLYAMORØST FORHOLD?	23
3.2.1 James Giles	24
<i>4.0 JALOUSI</i>	27
4.1 HVAD ER JALOUSI?	27
4.2 SIGMUND FREUD	28
4.3 HVORFOR OPSTÅR JALOUSI?	29
<i>5.0 METODE</i>	31
5.1 HVAD ER FÆNOMENOLOGI?	31

5.2 HVAD GÅR DEN FÆNOMENOLOGISKE METODE UD PÅ?	32
5.3 HVORDAN GØR VI BRUG AF METODEN?	33
5.4 KRITIK AF DEN FÆNOMENOLOGISKE METODE	34
5.5 HVILKEN ANDEN METODE KUNNE VI HAVE ANVENDT?	35
6.0 INDSAMLING AF EMPIRI	36
6.1 MADS	36
6.2 ASTRID	37
6.3 NAOMI	37
6.4 KARINA	37
6.5 SAMLET RESUMÉ	38
7.0 ANALYSE	38
8.0 DISKUSSION	49
8.1 HVORDAN KOMMER JALOUSI OG KÆRLIGHED TIL UDTRYK I POLYAMORØSE FORHOLD?	49
8.2 FREMTIDEN FOR OG SVAGHEDER I POLYAMORI	56
8.3 HVORDAN KAN POLYAMORI VÆRE LØSNINGEN PÅ EVENTUELLE MONOGAME PROBLEMATIKKER? ...	57
9.0 KONKLUSION	58
10.0 HVAD KUNNE VI HAVE GJORT ANDERLEDES?	59
LITTERATURLISTE	62

Problemformulering

Hvordan kommer kærlighed og jalousi til udtryk i polyamorøse forhold i den vestlige kultur?

Motivation

Vi har valgt denne problemformulering, da vi finder de forskellige filosofiske aspekter af kærlighed meget interessante. Vi synes, at det er spændende, hvordan alle formentligt har en ubevidst holdning til, hvordan den "rigtige" forholdskonstellation er, og at man derfor ikke kan konkludere på, hvad der er rigtigt eller forkert for det enkelte subjekt. Vi synes især, at de absolut delte meninger, der udgør den enorme forskel på, hvad der er "den bedste form for forhold" er interessant.

Vi har valgt dette emne, da vi alle indgår i- eller tidligere har indgået i et monogamt forhold, og det derfor er en spændende synsvinkel at undersøge polyamorøse forhold fra. Vi er interesserede i, hvordan et polyamorøst forhold kan være en eventuel løsning på de problemer, man kan støde på i monogame forhold, såsom jalousi. Dette synes vi er interessant, da vi alle føler, at jalousi kan være en stor del, af det at være i et monogamt forhold. Vi har derfor tænkt os at undersøge, hvordan dette kommer til udtryk i polyamorøse forhold, samt hvordan det bliver håndteret, i tilfælde af at det gør sig gældende. Derudover finder vi også hele kærlighedsaspektet meget interessant og synes derfor også, at det er interessant at undersøge, hvordan kærligheden kommer til udtryk i polyamorøse forhold, og hvorvidt og i hvor høj grad, det er forskelligt fra i monogame forhold.

Indledning

Vi vil i løbet af vores projekt komme ind på, hvordan kærlighed og jalousi kommer til udtryk i polyamorøse forhold. Vi både undersøger og redegør for, hvad kærlighed, monogami, polyamori og jalousi er, hvordan det praktiseres, og hvad der gør sig gældende i især polyamorøse forhold. Der bliver gennem opgaven især lagt vægt på, hvordan jalousi opleves, håndteres og for nogle undgås. Vi har struktureret opgaven således, at læseren først får en redegørelse for, hvilke teoretikere vi har valgt at benytte til at understøtte vores undersøgelser. Dernæst kommer et metodeafsnit for at præsentere, *hvordan* vi har foretaget vores undersøgelser. Herefter følger resuméer af interviews, for at danne et overblik over de forskellige fokuspersoner, for at både analysen og diskussionen giver bedst mening for læseren. Afslutningsvis konkluderer vi på de tendenser, der har udarbejdet sig gennem opgaven, samt giver et udkast til eventuelle fremtidige projekter. Løbende gennem opgaven

forefindes kritikker af de forskellige teorier, hvor vi klarlægger eventuelle kritikpunkter, manglende belæg for påstande og generelt fejlmargener.

1.0 Hvad er kærlighed?

I vores forsøg på at definere kærlighed, har vi udvalgt fire teoretikere, der hver især kommer med deres bud på, hvad kærlighed er, hvorfor det er opstået, og hvilke former for kærlighed der findes. For at komme med en forklaring på, hvorfor kærlighed eksisterer, har vi valgt at inddrage David Buss og hans evolutionære tankegang. Ydermere inddrager vi Robert Sternbergs ide om *triangulating love* og John Alan Lees *Color Theory of Love*, der begge forsøger at beskrive forskellige former for kærlighed, og hvordan disse udtrykkes. For at belyse det følelsesmæssige og seksuelle aspekt af kærlighed, benytter vi James Giles' teori om *romantisk kærlighed*. Til sidst har vi forsøgt at komme med vores egen idé om, hvad kærlighed er.

1.1 David Buss

David Buss har en evolutionær tankegang ift. kærlighed. Romantisk kærlighed mellem to køn findes, ifølge Buss, fordi mennesket skal reproducere. Det er vigtigt, at man finder en partner, man kan reproducere succesfuldt med, og for at vise sine reproduktive færdigheder taler Buss om *love acts*. Disse love acts kommer til udtryk i syv mål indenfor kærligheden, som alle har reproduktion som fælles mål. Disse fremgår her i kronologisk rækkefølge:

1. *Ressource display*
2. *Eksklusivitet*
3. *Forpligtelse og ægteskab*
4. *Seksuel intimitet*
5. *Reproduktion*
6. *Ressourcedeling*
7. *Forældreinvestering.*

Når individet skal finde en partner, er det vigtigt først at vise sine gode reproduktive egenskaber, hvilket finder sted i *ressource display*, hvor subjektet skal vise sin partner, hvilke kvaliteter det kan byde på. Det kan eksempelvis være manden, der køber en dyr gave, eller kvinden, der laver en lækker middag. Når man har vist, at man har gener, der er værd at føre videre, indgår man i et eksklusivt parforhold. Hvis manden begår utroskab, føler kvinden, at han giver sin reproduktion videre til en anden kvinde, og hvis kvinden er utro, bliver manden truet på sin rolle som far. Der er blevet udviklet kulturelle institutioner for at overholde dette reproduktive løfte, heriblandt ægteskab, som er endnu en *love act*.

Et andet vigtigt mål i *love acts* er seksuel intimitet, som ikke nødvendigvis kommer *efter* ægteskab. Buss siger, at: "sexual intimacy, for the purposes of seeking a bond and for

producing offsprings is an important and necessary goal of love acts”¹. Efter målet om seksuel intimitet kommer reproduktion, ressourcedeling og forældreinvestering. Formålet med reproduktion ligger i ordet selv, det er her parret skal reproducere, og derfra kommer ressourcedeling, hvor man bl.a. deler økonomi, bolig, etc. Det sidste mål inden for kærlighedens rammer; forældreinvestering, går ud på, at parret deles om opgaverne som forældre og tager sig af barnet.

Buss’ teori er relevant at bruge, når man skal forstå, *hvorfor* kærlighed eksisterer, dog er der ikke fokus på det følelsesmæssige aspekt i kærligheden. Buss stiller de syv mål op i mere eller mindre kronologisk rækkefølge, og det kan diskuteres om man i dagens vestlige samfund kan følge de forskellige mål. Derudover er der flere i det senmoderne samfund, der af egen fri vilje, vælger ikke at få børn, selvom de lever med en partner. Det kan diskuteres, hvordan kærligheden fungerer i deres forhold, hvis der ikke er tale om reproduktion som mål.²

1.2 Robert Sternberg

Robert Sternberg bevæger sig væk fra den revolutionære tankegang og siger, at der findes flere former for kærlighed, som danner en trekant af *intimitet*, *passion*, og *beslutning/forpligtelse*. Intimitet finder sted, når der er nære og tætte følelser for partneren. Sternberg har sammen med Grajek fundet ti tegn på intimitet i succesfulde forhold, hvor faktorer, såsom forståelse for partneren, at kunne stole på partneren og regne med, at han/hun er der, når personen har brug for det, etc. Intimitet alene er ikke romantisk kærlighed, men *liking*, som er en form for kærlighed man nærer over for sine venner eller familie.

Passion retter sig mod det fysiske og seksuelle, og står den alene, er det hvad Sternberg kalder for *betaget kærlighed*. Dette er en kærlighed, der rettes mod et andet individ som en form for objektivisering. Beslutningen/forpligtelsen udgør en af komponenterne i trekanten, som består henholdsvis af beslutningen om at være forelsket i en anden person, og forpligtelsen til at vedholde denne kærlighed. Står denne komponent alene, resulterer det, ifølge Sternberg, i *tom kærlighed*: “Empty love results from someone’s making a decision that he or she loves another [...] that intimacy nor passion is present.”³ Det er en type kærlighed man typisk ser efter mange år som i et forhold, og ville typisk i vestlig kultur være

¹ Buss, 1988, s.106

² Buss, 1988, s. 100-117

³ Sternberg, 1988, s.125

en være en ende på et længerevarende forhold, hvorimod den, i andre kulturer, ville være starten på et nyt.

De tre komponenter giver tilsammen otte delpunkter, hvilke udgør forskellige klassifikationer af kærlighed. Er komponenterne intimitet og passion til stede på samme tid, udgør det *romantisk kærlighed*. Som eksempel bruger Sternberg to personer; Susan og Ralph. Susan og Ralph var venner inden de blev kærestes, og delte alt med hinanden, men var ikke klar til at binde sig. Da de begge skulle på hver sit college, gik de fra hinanden grundet manglende forpligtelse over for hinanden, og her ses manglen på beslutning/forpligtelseskomponenten. Sternberg betegner romantisk kærlighed som: ”In essence, it is liking with an added element of physical or other attractions. In this view, then romantic lovers are drawn to one another both physically and emotionally”⁴. Mange romantiske kærlighedsforhold glider over i et ledsagende kærlighedsforhold, hvor komponenten intimitet bliver vedholdt, og passionen bliver erstattet af beslutning/forpligtelse. Denne form for kærlighed fungerer for nogen, mens den for andre ikke er nok, da de har brug for romantikken. Personer som disse, vil derfor have tendens til at begå utroskab for at finde passionen hos en anden, eller helt forlade sin partner. Komponenterne passion og beslutning/forpligtelse giver tilsammen *intetsigende kærlighed*. Her bruger Sternberg et par, der møder hinanden på et krydstogt, som eksempel. Tim og Diana er begge to lige kommet ud af et forhold og er desperate efter kærlighed. De bliver gift på krydstogtet, men bryder hurtigt med hinanden igen, da de lærer hinanden ordentligt at kende. Eksemplet viser den manglende intimitet, da dette indbefatter at man er der for hinanden, netop fordi man kender den anden part godt.

Hvis alle tre komponenter er til stede, vil det betegnes som *fuldbyrdet kærlighed*, men hvis ingen af komponenterne er der, kan der ikke være tale om kærlighed overhovedet ifølge Sternberg. Han forsøger dermed, at gøre kærligheden målbar, og har ikke meget fokus på *hvordan* og *hvorfor* kærlighed opstår. Det kan desuden diskuteres, hvorvidt der overhovedet er tale om kærlighed, når han snakker om tom kærlighed. Hvis kærligheden er tom, kan man undre sig over, om det overhovedet er kærlighed.⁵

⁴ Sternberg, 1988, s. 126

⁵ Sternberg, 1988, s. 119-137

1.3 John Alan Lee

John Alan Lee forsøger gennem sin teori at beskrive, hvordan der findes forskellige måder at elske på, og hvordan de hver især kommer til udtryk. Lees teori kaldes for *Color Theory of Love*, da han sammenligner kærlighed med et farvehjul. Ligesom der er tre primære farver, mener Lee, at der findes tre primære kærlighedsformer, som han kalder *Eros*, *Storge* og *Ludus*. Ligesom de tre primærfarver, der kan blandes og skabe nye komplementærfarver, skabes der ud fra de tre kærlighedsformer også tre sekundære, *mania*, *agape* og *pragma*.⁶

Lee beskriver eros som det seksuelle aspekt af kærlighed. Et menneske, der elsker gennem eros, har som regel en foretrukken fremtræden af en eventuel partner. Denne kærlighedstype består særligt af fysisk tiltrækning og intense følelser mellem partnerne. Man kan gennem eros få følelsen af kærlighed ved første blik, da denne kærlighedsform indebærer disse stærke, intense følelser.

Storge betyder en *kærlig hengivenhed*, der langsomt udvikler sig gennem tid. Denne form for kærlighed betegnes som en *friendly love*, og er kærlighed som venskab. Det er dermed den form for kærlighed, der ofte eksisterer mellem venner og familie. Elsker man gennem storge, søger man ikke bevidst efter en særlig partner, og man opsøger ikke kærligheden, men lader den komme af sig selv. Ift. eros, går man ikke efter en særlig type fysisk fremtræden, men møder eksempelvis sin partner gennem fælles interesser. De, der foretrækker de stærkt emotionelle og intense forhold, opfatter ofte storge som værende en kedelig kærlighedsform. Storge er ifølge Lee en kærlighedsform, der er svær at opnå i det moderne samfund, vi lever i, da mennesker ofte skifter job og hjem, og dermed ikke altid har en fast base i længere perioder.

Ludus beskriver en kærlighedsform, hvor kærligheden opfattes som underholdende tidsfordriv, og består af minimal tilknytning til partneren. Et menneske, der har ludus som kærlighedsform, går som regel ikke efter en særlig type, og vil ikke dedikere hele sit liv til ét forhold. Et ludus-forhold, kan på den ene side udføres således, at man er ærlig over for sin partner om, at der sandsynligvis er andre partnere, og at man ikke vil slå sig ned med nogen, resten af livet. På den anden side, kan det blive særdeles kompliceret, hvis forholdet bliver præget af løgne omkring hvem man er, og hvilken kærlighedsform man foretrækker. Kærligheden bliver for den Ludus-elskende en form for spil, der spilles med forskellige partnere gennem tid, og der indgår ikke store dele af jalousi inden for denne kærlighedsform

⁶ Lee, 1988, s. 40-42 + 45

– såfremt man spiller spillet med åbne kort.⁷ Disse kærlighedsformer er som nævnt de tre primære, og ud fra disse, dannes mania, agape og pragma.

Mania dannes af eros og ludus. Den maniske elsker er besat af vished om at være elsket, og er ofte meget jaloux samt besidderisk overfor den elskede. Disse følelser opstår bl.a. ud fra Eros' begær efter et intenst forhold. Ofte vil den maniske elskers partner ikke være en person, som den elskende ville vælge at have en venskabelig relation til. Man kan sige, at den elskende er forelsket i ideen om kærlighed. Dette kan skyldes, at den maniske elsker lider af ensomhed, lav selvtillid eller mangel på tætte relationer. Derudover holder den maniske elsker sig ofte tilbage i sit forhold, da frygten, for at kærligheden ikke bliver gengældt, er enorm. For ikke at fremstå som den svage i forholdet, dvs. den der elsker mest, besidder den elskende et begær mod at manipulere med den elskede, igen, fordi frygten for at elske for meget, spiller en betydelig rolle. Den maniske elsker vil gerne have evnen til at løsrive sig fra et manisk kærlighedsforhold og være uafhængig som set ved Ludus, men fordi, den maniske elsker har en form for afhængighed af kærlighed, har vedkommende ikke styrken til dette.

Pragma er det græske ord for pragmatisk. Elsker man gennem pragma, er man bevidst om de kvaliteter man søger ved en partner, og kærligheden beskrives som ”love as a shoppinglist”⁸. Man leder efter en partner, der har samme interesser, f.eks. politisk orientation, hobbyer etc., da det er praktisk, og man føler sig mere kompatibel med hinanden. Pragma er dannet af ludus og storge. Pragma har ludus' manipulerende tillid, der hjælper med at finde en partner med passende interesser og søger gennem storge, et forhold, der ikke indeholder en intens forbindelse mellem parterne.

Agape er en givende og uselvisk kærlighed, og man kan sige, at det er en modsætning til mania. I agape ser den elskende kærligheden som en pligt, og kærligheden bliver dikteret gennem vilje frem for hjertet. Agape er dannet af eros og storge, og består af en intens forpligtelse til at elske. Agape er den kærlighedsform, der praktiseres mindst i længerevarende forhold i vesten, men bruges særligt inden for religion.⁹

Lees teori har fået meget opmærksomhed, på trods af at den ikke forklarer, hvad kærlighed *er*, men i stedet beskriver forskellige former for kærlighed. Lee mener, at der er forskellige måder at anskue kærlighed på, og at mennesker oftest kun ser den som én ting. Hans sammenligning med, hvordan blanding af primærfarverne danner nye nuancer, på

⁷ Lee, 1988, s. 42-45

⁸ Lee, 1988, s. 47

⁹ Lee, 1988, s. 45-49

samme måde som de primære kærlighedsformer kan blandes og danne nye, viser, at han forsøger, at konkretisere kærlighed. Lee prøver dermed ikke at definere kærligheden, men forsøger at skelne mellem de forskellige kærlighedsformer. "the color theory of love reminds us that different love styles are as valid as different color preferences - it all depends on your taste."¹⁰

Både Lee- og Sternbergs teorier kommer med brugbare eksempler på forskellige former for kærlighed, og beskrivelser af, hvordan disse kommer til udtryk. Hverken Sternberg eller Lee forklarer dog ikke, hvad kærlighed er gennem deres teorier, men forsøger at konkretisere den.

1.4 James Giles

Giles beskriver, hvilke forskelle der er på dét at kunne *lide* et andet menneske og den romantiske kærlighed, og hvordan seksuelt begær er forbundet til den romantiske kærlighed. Ifølge Giles er venskaber baseret på gensidige belønninger, man får ud af hinanden som venner, hvorimod romantisk kærlighed er baseret på forventninger omkring belønninger, man kan få ud af et forhold – man forestiller sig, hvordan det vil være at være sammen med den man elsker, forestiller sig en fremtid sammen etc. Derudover optræder der dét, Giles kalder for *Reversal of Punishment*, inden for den romantiske kærlighed. Dette indebærer, at hvis man går igennem særligt ubehagelige oplevelser i et kærlighedsforhold, kan disse øge tiltrækningen og kærligheden mellem parterne. Dette kan eksempelvis være, at den ene part møder afvisninger fra den anden, der gør, at vedkommende gør flere ihærdige forsøg på at bevare kontakten og bliver mere forelsket. Dette adskiller også den romantiske kærlighed fra venskaber, hvor man, hvis man her oplever nogle ubehagelige episoder, er mere tilbøjelig til at fravælge den anden part. En anden ting, der adskiller venskab fra romantisk kærlighed, er, at den romantiske kærlighed er forbundet til køn. Mennesker kan have venskaber på tværs af forskellige køn, men når det kommer til romantisk kærlighed, er der oftest ét særligt køn vi går efter.¹¹

Romantisk kærlighed består af tre særlige komponenter, der adskiller dette fra at kunne *lide* et andet menneske og dét at have et venskab ift. et romantisk forhold. Disse tre er tillid, intimitet og selveksponering, og et fælles træk ved disse, er *sårbarhed*. Begærer man den romantiske kærlighed og dennes tre komponenter, begærer man også sårbarhed. Giles mener, at når man elsker nogen, vil man også have kærligheden og sårbarheden gengældt: "it

¹⁰ Lee, 1988, s. 55

¹¹ Giles, 2003, s. 172 + TEDxTalks, 2013

is a necessary but undesired consequence of love”¹² Ifølge Giles, ønsker man at indgå i en gensidig sårbarhed i den romantiske kærlighed. Sårbarhed indebærer omsorg, og man ønsker derfor at møde denne, når man viser sin sårbarhed. Omvendt ønsker man også, at den man elsker, viser *sin* sårbarhed, så det er muligt at vise omsorg for vedkommende.¹³ Omsorgen, som Giles beskriver, er det engagement vi investerer i mennesker omkring os, og er anderledes mod dem vi elsker, ift. andre: ”To look after or show concern for fulfilling the psychological needs of someone.”¹⁴

Giles mener, at der er flere forskellige retninger inden for romantisk kærlighed, og beskriver desuden to af disse; *dependency orientation*, hvor man ønsker at være sårbar og møde omsorg, men ikke ønsker at *give* omsorg, og *paternalistic orientation*, hvor man ønsker, at den *anden* part er sårbar og give denne omsorg, men ikke ønsker *selv* at være sårbar og modtage omsorg. Disse kan optræde i forskellige skiftende niveauer, men indikerer, at man gennem romantisk kærlighed indtager en til tider skrøbelig og ustabil position, med mulighed for, at blive såret. Denne sårbarhed er med til at skabe en central forskel fra venskab til romantisk kærlighed.¹⁵

Ønsket om den gensidige sårbarhed og omsorg er vedvarende i et romantisk forhold på trods af, at ens partner responderer på disse ønsker – det er nemlig dét at elske et andet menneske, der driver ønsket om at møde omsorg. Hvis man udelukker ønsket om omsorg i et forhold, beskrives det tilbagestående som værende tyndt. Dette kan eksempelvis være mennesker i forhold, hvor man er sammen af praktiske grunde, og ikke fordi man føler romantisk kærlighed til hinanden. Et sådant forhold, vil være baseret på en venskabelig kærlighed.¹⁶

Som tidligere nævnt, er intimitet én af de tre afgørende komponenter, der adskiller romantisk kærlighed fra venskab. Intimitet opstår ved, at man er villig til at dele følelser og dele vores intimsfære med hinanden, og dermed skabe en fælles psykologisk sårbarhed. Deling af disse personlige aspekter, er essensen af selveksposering, der, som nævnt, er en anden afgørende komponent i romantisk kærlighed.¹⁷ Ved selveksposering eksponerer man sine sårbare sider, og herigennem ser man vigtigheden af tillid; man sætter sig i en sårbar

¹² TEDxTalks, 2013, t. 5:40

¹³ Giles, 2003, s. 147-150 + TEDxTalks, 2013

¹⁴ Giles, 2003, s. 148

¹⁵ TEDxTalks, 2013

¹⁶ Giles, 2003, s. 151-152

¹⁷ Giles, 2003, s. 151-152

position gennem selveksponering, og må have tillid til, ikke at blive bedraget: "But I can be thus betrayed only if I have placed myself in a vulnerable position before the other person"¹⁸.

1.4.1 Kærligheds forbindelse til seksuelt begær

Giles mener, at en væsentlig forskel på romantisk kærlighed og venskab, er kærlighedens forbindelse til seksuelt begær. Såfremt romantisk kærlighed er relateret til seksuelt begær, må de også dele nogle fælles strukturer. Ifølge Giles, er det ønsket om gensidig omsorg og sårbarhed, der går fra at være psykisk, til også at blive et ønske om *fysisk* sårbarhed og omsorg; eksempelvis beskriver han nøgenhed som en måde, hvorpå man er fysisk skrøbelige sammen, og kærtegn som en fysisk form for omsorg. I forhold til den romantiske kærlighed, indebærer det seksuelle begær, at man har lyst til en anden person, men ikke nødvendigvis et ønske om, at denne person har lyst til én selv.¹⁹

Giles mener, at romantisk kærlighed og seksuel interaktion deler fællestræk med forholdet mellem moder og spædbarn. Fra barnet fødes, har det behov for psykisk og psykologisk omsorg – og er dermed skrøbeligt – og de fleste mødre har et stærkt ønske om, at barnet er sårbart og afhængigt af hendes omsorg; en omsorg hun også ønsker at udvise. Når barnet vokser og udvikler kognitive evner, lærer det hurtigt at kopiere moderens opførsel, og udviser omsorg for moderen. Her ses dermed kernen af den romantiske kærlighed, altså et gensidigt omsorgsforhold. Mellem moderen og barnet ses også den første form for intim kontakt mellem kroppe – seksuel interaktion – ved bl.a. amning.²⁰

1.4.2 Kærlighed og eksklusivitet

I vesten er den romantiske kærlighed særlig fordi, det er to mennesker, der indgår i et romantisk forhold. Kærlighed opfattes som værende eksklusivt, og man kan dermed ikke elske mere end én person på samme tid. Derimod kan man gennem livet elske mere end én, når man går fra det ene forhold til det andet. Giles mener, at man ikke nødvendigvis holder op med at elske en person, når man føler kærlighed til en anden, og mener dermed, at der er mulighed at elske flere på en gang. At være forelsket i flere personer kan være ustabil, men dette er ikke ensbetydende med, at det ikke finder sted. Dog nævner han, at følelsen af romantisk kærlighed mod ét menneske er skrøbeligt i sig selv, og at indgår man i flere af

¹⁸Giles, 2003, s. 151

¹⁹Giles, 2003, s. 147-152 +171-172 + TEDxTalks, 2013

²⁰Giles, 2003, s. 153-155 + TEDxTalks, 2013

disse relationer på én gang, kan det blive mere skrøbeligt, og der er større risiko for, at kærligheden ikke holder.²¹

Giles' teori er enormt brugbar til at forklare det følelsesmæssige aspekt af romantisk kærlighed, og hvordan dette hænger sammen med seksuel tiltrækning. Dog uddybes der ikke tilstrækkeligt, hvad der vil ske, hvis nogle af de tre kærlighedskomponenter, tillid, selveksponering og intimitet, ikke bliver udtrykt i det omfang, som ens partner, såvel som en selv, har behov for. Det kan være med til at belyse, hvorfor bl.a. utroskab finder sted, da man kan spørge, om det er fordi, mennesker ikke får opfyldt sine behov for tillid, selveksponering og intimitet tilstrækkeligt.

1.5 Vores ide om kærlighed

For at komme med en femte måde at anskue kærlighed på, har vi valgt at komme med vores eget bud på, hvad kærlighed er. Ligesom mange teoretikere, herunder de førnævnte, mener vi også, at der er forskellige former for kærlighed. Der er kærlighed for venner, familie, etc., og romantisk kærlighed, som vi mener, er anderledes ift. de andre former. Den romantiske kærlighed er speciel, da den ofte er skrøbeligere end de andre former. Den romantiske kærlighed er afhængig af, at alle parter føler kærlighed til hinanden. Hvis den ene parts romantiske følelser forsvinder, vil forholdet sandsynligvis ophøre, på trods af, at den ene part stadig føler den romantiske kærlighed for den anden. Ens partner vil derfor ende med at blive såret.

Vi mener, at romantisk kærlighed forstærkes, når vi gør os sårbare for en anden – meget lig med Giles. Når man tillader sig selv at være sårbar, og slipper frygten for at blive afvist, er det, at kærlighed opstår, men med risiko for at blive såret. Noget andet, der kan gøre sig gældende ift. romantisk kærlighed, er, hvorvidt mennesker trives bedst i et forhold med andre, der elsker gennem samme form for kærlighed som en selv, eller om det er bedre at finde en, der har en anden tilgang til romantisk kærlighed, og dermed kan give et bredere perspektiv til ens egen. Mennesker kan have romantiske følelser for hinanden, men på hver deres måde, og har deres forskellige måder at udtrykke disse på. Er man uenig om, hvad der er rigtigt og forkert, kan dette føre til ulykkelig kærlighed. Der er ikke kun tale om ulykkelig kærlighed, hvis man bliver afvist eller følelserne ikke er gengældt. Man kan sagtens elske hinanden højt, men stadig være ulykkelig, hvis man har behov for forskellige former for

²¹ Giles, 2003, s. 155-157

kærlighed, og ens behov ikke bliver opfyldt. Kærlighed kan altså både være lykkelig og ulykkelig på én gang.

En definition på kærlighed er stort set umulig at finde frem til. Kærlighed opfattes forskelligt fra menneske til menneske, og utallige teoretikere har forsøgt at komme med hvert deres bud på, hvad kærlighed er. Ved både at undersøge kærlighed fra et biologisk aspekt, en vinkel der forsøger at konkretisere kærligheden, og et følelsesmæssig aspekt, får vi et bredere perspektiv på, hvad kærligheden *kan* være. Det er dog stadig ikke muligt at komme med et decideret facit andet end, at kærlighed kan opstå ud fra mange faktorer, og udtrykkes på mange forskellige måder.

2.0 Hvad er monogami?

Monogami er én form for forhold eller ægteskab. Det stammer fra de græske ord, monos (alene) og gamos (ægteskab). Monogami i sin korte form er et forhold, hvor man deler eksklusive handlinger med hinanden og ingen andre. I et monogamt forhold forpligter parterne sig til ikke at have sex med andre end hinanden, eller at have et følelsesmæssigt forhold med andre end partneren.²²

Monogami findes i flere former. I vesten er man ofte *seriemonogam*, det vil sige, at man er monogam i hvert enkelt forhold man er eller har været i. Man kan sagtens igennem en livstid have flere partnere, bare ikke på samme tid. I andre kulturer menes der med monogami, at man kun må have én partner gennem hele sit liv. Monogami findes også i nogle kulturer som en praksis, hvor man har ét kærlighedsforhold til én person, men har flere seksuelle partnere ved siden af. Dette bliver i daglig tale omtalt som et *åbent forhold*.²³

2.1 Er monogami naturligt eller unaturligt?

Journalist Kristan Sjøgren redegør for lektor Thomas Mailund og evolutionspsykolog Michael Prices teori om at mennesket er født monogamt, i sin artikel *Er monogami unaturligt?* De forklarer deri, at i den vestlige verden er det monogame parforhold det mest udbredte; det som tidligere blev forklaret som seriemonogami.

I artiklen mener Mailund, at kvinder har mest gavn af at være monogame. Han forklarer, at det giver bedre mening for mænd at befrugte mange kvinder, så manden er sikker på at få viderebragt sine gener. Dog skriver han også, at det ikke giver mening for en mand at

²² McKeever, 2014, s. 9-10

²³ Sjøgren, 2017

videregive sin reproduktion, hvis han ikke er sikker på, at der opstår et afkom, der kan viderebringe generne. Han mener også, at det kan være en fordel for en kvinde at være polyamorøs, da der er flere mænd, der kan beskytte barnet.

Hvis vi skal undersøge, hvorvidt vores forfædre er monogame, mener Mailund og Price, at vi bør se på abernes adfærd. De mener, at aberne er polyamorøse i og med, at der er én han, som parrer sig med alle hunnerne. Mailund sætter dog fokus på forskellen mellem menneskene og aberne, nemlig størrelsen på hannerne. Han mener, at hvis mennesket var skabt polyamorøs, ville mændene være betydeligt større end kvinderne. Dette forekommer hos aberne, da de slås om hunnerne. Han mener, at dette er et klart argument mod, at mennesket er skabt polyamorøs: "Måske har vi været monogame i et eller andet omfang"²⁴.

Psykiateren Adam Phillips deler samme holdning, og beskriver mennesket som værende født til monogami i sin bog *Monogami*: "[...]Vores første tilbøjeligheder er monogame - privilegier og privatliv, ejerskab og tilhørsforhold. Det stof, monogami er gjort af. [...] Eftersom vi begynder livet med at tilhøre en anden - med at være fysisk og følelsesmæssigt uadskillelig fra et andet menneske - får vi et chok, når vi må skilles eller skal dele[...]"²⁵

Selvom Mailund og Price påstår, at vi er født monogame, og fremfører argumentet om, at manden ikke er betydeligt større end kvinden, kan man ikke udelukke teorien om, at monogami er kulturelt bestemt. Menneskets verden fungerer ikke på den måde, og derfor kan teorien, der angiver mennesket som født monogam, muligvis forkastes. Derfor er det væsentlig at kigge på Nissens teori om, hvorfor man, i den vestlige kultur, har monogami som den foretrukne kærlighedsform.

Psykiologen Ingjald Nissen mener modsat, at monogami strider mod naturen, og dette argumenterer han for i bogen *Det absolutte monogami*. Det mener han, da kvinders sexlyst er stigende fra 20-årsalderen og 30 år frem, hvorimod mænd topper når de er 25 år. Hos kvinder, som er i et ægteskab med en ældre mand, opstår der en lyst til de yngre mænd, da de deler den samme sexlyst og lidenskab.²⁶ Kvinden og den yngre mand, kan derfor ikke få opfyldt deres naturlige behov, da hun allerede lever i et monogamt forhold med anden.

Nissen betegner monogami som et socialt system. Han mener, at der skal skelnes mellem samliv og monogami. Et forhold er først monogamt, når dets form bliver fastslået ved et socialt regelsæt. Fænomenet monogami er altså en institution. Nissen mener, at når man

²⁴ Sjøgren, 2017

²⁵ Phillips, 1996, s. 38

²⁶ Nissen, 1976, s. 21

belyser det absolutte monogami som socialt system, tales der om en ægteskabsordning, der indbefatter fire momenter. Det første moment består i, at det seksuelle skal kun forekomme indenfor ægteskabet. Det andet moment er, at ægteskabet kun er mellem to individer og i det tredje moment skal manden være forsørgeren. Dette er naturligvis reguleret med tiden, da bogen er skrevet i 1976. Det fjerde moment omhandler det seksuelle liv, som skal bestå af troskab. Årsagen til dette system er, ifølge Nissen, at man forsøger at opnå en måde, hvorpå man kan opretholde familielivet. Nissen mener dermed, at monogami er til for at binde individer til systemet, og at dette er med til at beskrive, hvorfor vi har monogami i den vestlige verden.²⁷

Nissen argumenterer for, at mennesket er født polyamorøst, og at monogami er en kulturel opdragelsesstrategi, men hvis man følger Mailund og Prices tankegang, så ville det betyde, at mændene ville være markant større end kvinderne.

Disse to teorier diskuterer, hvorvidt mennesket er født monogamt, eller om det er kulturelt opdraget til monogami, og er ikke en diskussion, som vi kan finde et endeligt svar på, da vi ikke er i stand til at fastslå hvorvidt monogami er naturligt eller unaturligt.

2.2 Hvilke problematikker kan opstå i monogami?

Natasha Chloe McKeever fremlægger i sin Ph.D afhandling, en problematik ved det monogame parforhold: "One of the reasons monogamy can cause problems in relationships is that people disagree over which actions should be exclusive. Other activities that a couple might choose to do exclusively are: holding hands, sharing a bed, seeing one another naked, and sharing very personal information."²⁸ En årsag til, at det kan svært at stille et facit op for, hvilke handlinger, der er eksklusive, kan være, hvis man ikke deler de samme idéer om hvad disse indbefatter. Det kan derfor diskuteres, om man dermed har forskellige forestillinger om, hvad de eksklusive handlinger indebærer. Denne uenighed kan bl.a. skabe jalousi, mistro og utroskab mellem parterne.

I bogen *Monogami* belyser psykoterapeuten Adam Phillips, hvilke andre problematikker og udfordringer, der findes i monogame forhold. Phillips ser en problematik i, at "vi tror på det er en dyd at dele – vi lærer vores børn om det – men vi tror ikke på at dele det vi sætter størst pris på, vores seksuelle partner."²⁹ Dette er en interessant observation, der viser den ambivalens, som det monogame forhold skaber. Denne ambivalens kommer til

²⁷ Nissen, 1976, s. 10-13

²⁸ McKeener, 2014, s. 10

²⁹ Phillips, 1996, Tekst 15

udtryk ved, hvordan vi som mennesker prøver at leve efter nogle idealer om at være ligestillede, og vil dele alt lige imellem os; men når det kommer til det seksuelle, så er det normen om et monogamt samliv, som tager over. Dette bliver normalt ikke diskuteret eller kritiseret, da monogami i vesten er traditionen man lever efter, dermed bliver polyamori tabuiseret. På baggrund af dette, skriver Phillips: ”Vi opfatter ikke monogami som modsætning til bigami eller polygami, men til utroskab. [...]”³⁰ Ifølge ham, ser mennesker dermed ikke polygami/polyamori eller bigami som en sandhed, og derfor kan de ikke sætte det som en modsætning til monogami. Diskursen om det polyamorøse får dermed en negativ tone.

I et samfund, hvor monogami er den foretrukne kærlighedsform, ser Phillips også en problematik i den begrænsning dette kan påføre forholdet. Ved kun at være knyttet til én partner, er der en risiko for, at denne ikke nødvendigvis opfylder alle de behov, mennesket besidder, hverken seksuelt og mentalt: “vi kan finde moralsk tilfredsstillelse hos den, som tilgiver os, men kan vi også finde seksuel tilfredsstillelse? En af monogamiets faldgruber er, at det kan blive et skriftemål, så vi ikke længere kan kende forskel.”³¹ Polyamori kan på denne måde være løsningen på en monogam problematik, da denne livsstil gør det muligt for individet at søge flere partnere til at kunne opfylde de behov og lyster, som det besidder.

3.0 Hvad er polyamori?

Når man skal definere polyamori, kan det være problematisk at være konkret. Alle mennesker, der indgår i polyamorøse forhold, har en idé om, hvad det er, men det er ikke nødvendigvis samme idé, de deler. Derudover kan polyamorøse forhold variere i form af forskellige konstellationer. Vi er gået ud fra ordet i dets oprindelige betydning; hermed at polyamori dækker over det at have et romantisk kærlighedsforhold til mere en blot én person. Den første del af ordet “poly” er græsk og betyder “flere”, hvor den sidste del af ordet “amori” stammer fra det latinske sprog og betyder “kærlighed”; heraf opstår ordet *flerkærlighed*, der kan bruges som et synonym for polyamori. Selvom polyamori højest sandsynligt strækker sig langt tilbage i tiden, opstod begrebet først i 1980’erne.

Polyamori skal, ifølge psykologen Deborah Anapol, ses som en livsanskuelse, mere end en direkte indgåen i adskillige romantiske forhold. Hun mener, at polyamori dækker over dét at tilsidesætte sine egne forventninger og krav til kærlighed, og hermed give den mulighed for at udvikle sig frit; forståelsen for, at kærligheden vil udvikle sig i sin egen

³⁰ Phillips, 1996. Tekst 10

³¹ Phillips, 1996, Tekst 85

retning og dermed ikke kan begrænses i en bestemt kurs. Anapol belyser, hvordan kærlighed uden begrænsninger kan udfolde sig således, at der er flere parter involveret, men at dette ikke er en nødvendighed for at kunne kalde sig polyamorøs.³²

Naomi Hagelberg, formand for foreningen af "Polyamori i Danmark", belyser polyamori, som hun også kalder etisk nonmonogami, som "romantiske og/eller seksuelle parforhold, der består af mere end to voksne med åbenhed, ærlighed og respekt for alle."³³

Det er netop denne åbenhed, hvorpå individet både er ærlig omkring egne lyster og tanker, men også den anden parts indgåen i romantiske og seksuelle sammenhænge, der er essensen af polyamori. Det er dog vigtigt at forstå, at alle individer ikke er ens og at der derfor kan ses forskellige aftaler om udlevelsen af den polyamorøse livsstil. I nogle polyamorøse forhold vil lysten til at dele sekundære romantiske eller seksuelle oplevelser med sin partner, samt glæden ved at høre om sin partners oplevelser med en tredjepart, gøre sig gældende. For andre vil aftalen defineret som *DADT* spille en rolle. Dette er en forkortelse for det engelske udtryk "Don't Ask, Don't Tell" og handler om, at respektere sin partners ønske, om ikke at ville hverken fortælle eller høre om eventuelle romantiske og seksuelle oplevelser. Her kan det diskuteres, om ærligheden spiller en lige så stor rolle, idet begge parter ikke er lige så åbne omkring deres sekundære romantiske forhold. Dog kan det også forklares således, at ærligheden ikke er direkte fraværende i forholdet, men blot, at individerne undlader at dele specifikke detaljer og erfaringer. Derudover kan aftaler omhandlende vetoret overfor sin partner også forekomme i nogle polyamorøse forhold. Her vil individet have muligheden for at bestemme, hvad partneren ikke må gøre, samt om eventuelle sekundære parforhold skal stoppe.

I forsøget på at forklare og definere polyamori, er det hermed vigtigt at have en forståelse for, hvordan denne livsanskuelse kan variere fra person til person, samt at disse aftaler er simplificerede og kan have forskellige betydninger i diverse polyamorøse forhold. Aftalerne er forklaret af Hagelberg, der har taget udgangspunkt i, hvilke termer, der bruges til at forklare denne livsstil i nonmonogamimiljøet.

Som Hagelberg belyser, kan de seksuelle lyster også spille en rolle i den polyamorøse levemåde. Dette belyses, som tidligere nævnt, også af Giles, der mener, at man, når man har romantiske følelser for et andet menneske, også vil have seksuelle lyster til denne person. Hvis disse romantiske følelser derimod ikke er til stede, og man blot har seksuelle lyster til

³² Anapol, 2010, s. 12

³³ Hagelberg, 2017

andre end sin partner, vil dette dog ikke kunne forklares som polyamori. Derimod skal dette betegnes som dét at være *polyseksuel* og kan sammenlignes med et åbent forhold. At være polyseksuel kan dog stadig indebære åbenheden, friheden, og ærligheden overfor sin partner, men kan ikke direkte sammenlignes med polyamori, idét de romantiske følelser ikke er tilstede.³⁴

3.1 Hvilke forskellige polyamorøse forholdskonstellationer findes der?

Da forholdskonstellationerne inden for polyamori kan variere en del, vil det være sjældent, at to forhold er fuldkommen identiske. Ligesom der i det monogame parforhold, kan ses forskellige aftaler, kan dette også gøre sig gældende i polyamorøse forhold. Dog vil spændet mellem forholdskonstellationerne inden for polyamori være en del bredere, da mulighederne er mange. Mennesker kan være polyamorøse på flere forskellige måder; man kan selv være polyamorøs, ens partner kan være polyamorøs, man kan være i et forhold, der involverer tre mennesker, der er kærester på kryds og tværs etc. Derfor kan polyamorøse forhold også se noget anderledes ud, end det monogame parforhold. Der er mange muligheder for polyamorøse forhold, og polyamorøse mennesker i Danmark er gået sammen om at lave en *begrebsliste*, der skal være til hjælp for at give alle muligheder en titel.

Et *autonomt forhold* dækker over polyamorøse forhold uden regler. Her er individerne frie til at udleve alle romantiske og seksuelle lyster, uden frygt for at overskride sin partners grænser. Et *dynamisk forhold* defineres som et forhold, der kan skifte mellem den monogame og polyamorøse livsstil. Partnerne kan her blive enige om at udleve en bestemt forholdskonstellation, alt efter, hvad de finder mest tilfredsstillende i forskellige perioder. Denne forholdskonstellation kan tænkes at gå hånd i hånd med Anapols pointe om, at man, for at kunne kalde sig polyamorøs, ikke nødvendigvis *skal* indgå i et forhold med flere. Dog kan det diskuteres, om man kan vælge at leve monogamt periodevis og stadig kan kalde sig for polyamorøs, da begrebet netop dækker over, dét at have romantiske følelser for flere parter.

Et forhold, bestående af tre personer, der alle har romantiske og seksuelle oplevelser med hinanden, defineres som en *triade*. *Firkløver-parforholdet* betegner polyamorøse forhold, hvor to par er sammen på kryds og tværs. Denne konstellation finder oftest sted i heteroseksuelle parforhold, og vil medføre romantiske og seksuelle interaktioner mellem parterne. Det vil her typisk være mændene, der indgår i følelsesmæssige og seksuelle

³⁴ Hagelberg, 2017

sammenhænge med hinandens koner. Det *hierarkiske forhold* dækker over forhold, hvor det primære forhold ses som det vigtigste og hermed bliver vægtet højere end eventuelle sekundære forhold. I en sådan forholdskonstellation, vil der ofte være udarbejdet diverse regler og aftaler omhandlende det sekundære forhold. Dette vil eksempelvis komme til udtryk gennem reglen angående vetoret.

En anden forholdskonstellation er det *ligestillede forhold*, der betegner forhold, hvor alle relationer er prioriteret lige højt. Med dette menes der, at uanset om forholdene er seksuelle eller romantiske, er der ikke tale om primære og sekundære forhold.

Derudover findes der en forholdskonstellation, som kaldes *køkkenbordspoly*. Dette begreb dækker over forhold, hvor alle relationer mødes og er en del af hinandens liv, uden at alle har romantiske eller seksuelle oplevelser med hinanden. Den omvendte konstellation af dette forhold vil være det såkaldte *parallelle polyforhold*. Dette begreb dækker over forhold, hvor en person indgår i relation med to eller flere, der ingen interaktion har med hinanden. Denne type parforhold, kan sammenlignes med *V-forholdet*, hvor en person har romantisk og/eller seksuel omgang med to personer. Derudover kan polyamorøse forhold, ligesom monogame forhold, også være lukkede. I *et lukket forhold* med flere end to, vil alle parter have indgået en aftale om ikke at indgå i romantiske eller seksuelle sammenhænge med andre.

Et andet eksempel på en forholdskonstellation, der kan være lukket, er *polyfidelitet*. I et sådant forhold, bestående af tre eller flere, kan nye medlemmer kun optages i forholdet, hvis alle nuværende parter er indforståede med dette. Her vil forholdet være lukket, da parterne kun må have romantisk og seksuel omgang med hinanden. Overfor dette ses et forhold, der betegnes som *åbent netværk*, der dækker over, at alle parter må inkludere nye personer i forholdet. Derudover kan det polyamorøse og monogame forhold møde hinanden, og der vil her opstå et *mono/poly forhold*. Dette begreb betegner forhold, hvor den ene part i forholdet er monogam, mens den anden er polyamorøs.³⁵

3.2 Hvor mange partnere kan man have i et polyamorøst forhold?

Når man først er gået fra at være monogam til at være polyamorøs, kan det være svært at regne ud, præcis *hvor* mange partnere, der skal til for at få alle behov opfyldt. Første faktor, der gør sig gældende, er tid. Hvis ikke man har tid til at pleje sit forhold, bliver det aldrig fuldstændig succesfuldt. Selvom det er forskelligt fra par til par, hvor meget tid man bruger

³⁵ Hagelberg, 2017

sammen og på hinanden, så har man ikke ubegrænset tid, og det er derfor en begrænsning ift. hvor mange partnere, man kan have.

En anden faktor, der gør sig gældende, er, hvor mange mennesker, man reelt set er i stand til at føle stor kærlighed, eller forelskelse, overfor på samme tid. Mange mennesker, der lever i polyamori har to eller tre kærester, som de er forelskede i, og måske flere partnere derudover, men som udelukkende afdækker seksuelle behov. Hvis man har 60 kærester, kan det diskuteres, hvorvidt dette er et parforhold, når man ikke har tid til at ses på regelmæssig basis og ikke har kapacitet til at kende og elske alle sine 60 kærester på en gang. Der er en grænse for, hvor mange partnere, man kan have, når man er i et polyamorøst forhold. Grænsen er umulig at finde, fordi det er individuelt, hvor mange man er i stand til at tage stilling til på samme tid. Nogle mennesker kan overskue mange personer på samme tid og er enormt ekstroverte, hvor andre kun kan forholde sig til enkelte. Uanset hvad, er der ingen, der kan rumme uendelige kærlighedsrelationer, og derfor kan det siges, at der, selv i polyamori, er visse begrænsninger. Dette leder videre til flere begrænsninger, som Giles også kommer ind på.

3.2.1 James Giles

Giles belyser, hvordan samfundet ofte vil sætte sådanne begrænsninger i forhold. Som tidligere nævnt forklarer han, hvordan den romantiske kærlighed, som man kan have til et andet menneske, ofte bliver set som en eksklusiv form for kærlighed; her ment, at den kun kan være rettet mod én person. Han forklarer, hvordan denne romantiske kærlighed ofte adskilles fra andre former, grundet eksklusiviteten. Giles skriver; ”Thus, although I can like several people, I cannot have romantic love for more than one person, or, again, although a woman can have motherly love for all her children, she cannot have romantic love for more than one man.”³⁶ Han sætter spørgsmålstegn ved, hvordan strukturen af den romantiske kærlighed forhindrer individet i at forelske sig i mere end én person, idet der i andre kærlighedsformer netop *er* denne mulighed for at elske flere; såsom en moders kærlighed til sine børn.

Giles belyser, at denne kærlighedsstruktur er mest udbredt inden for vestens kulturelle normer, men mener, at der er en form for disharmoni mellem tankegangen og den reelle måde at indgå i romantiske forhold på i vesten: ”Many people go through more than one love relationship, falling in love with one person, only later to terminate the relationship before (or

³⁶ Giles, 2003, s. 155

after) falling in love with someone new.”³⁷ Han slutter her af med: ”In such case, the feelings of love are clearly not exclusive to only one other person.”³⁸ Ifølge Giles, er der her et paradoks, idet denne romantiske eksklusive kærlighed vel bør forstås således, at det kun er muligt at have romantiske følelser for én person gennem et helt liv, og han sætter derfor spørgsmålstegn ved denne måde at forstå eksklusiv romantisk kærlighed på.

Giles forklarer, hvordan denne eksklusive kærlighed, fra et vestligt synspunkt, ofte vil forstås således, at den kan forekomme på forskellige tidspunkter i livet. Ifølge Giles, er man i vesten ignorante over for ideén om, at en sådan forelskelse kan forekomme inden for *samme* tidsperiode. Giles kritiserer denne tankegang og sætter spørgsmålstegn ved, om det ikke er muligt at forelske sig på ny, selvom man i forvejen er forelsket i en anden.

Ligesom Giles belyser, kan denne forelskelse og lyst til en anden end sin partner ses i form af utroskab og seksuelle relationer uden for ægteskabet eller forholdet. Han forklarer dog herefter, hvordan sådanne ”forelskelser” ofte blot vil indebære seksuelle lyster, et behov for at hævne sig på sin partner, få højere selvtillid, etc.³⁹ Som tidligere nævnt, er der dog en tydelig relation mellem forelskelse og seksuelle lyster. Han forklarer, hvordan det at forelske sig ofte også vil indebære nogle seksuelle lyster; dette kan betegnes som *erotisk og seksuel kærlighed*.⁴⁰ Man kan derfor forestille sig, hvordan en mindre form for forelskelse i en anden person vil finde sted, når de seksuelle lyster opstår.

Ifølge Giles, vil det ofte blive forstået således, at romantisk kærlighed er eksklusiv, samt *periodebestemt*. Hvis man derfor forelsker sig i en anden person end sin partner, vil dette betyde, at man ikke længere er forelsket i sin nuværende partner. Han forklarer, hvordan dette nogle gange kan være tilfældet, men at dette vil blive betegnet som en fordom, hvis man går ud fra, at det i alle tilfælde vil være således. Som Giles også belyser, vil det at være forelsket i flere på *en* gang, eksempelvis i form af affærer og utroskab, blive set som en ustabil handling, der med tiden vil ende. Selvom en sådan forelskelse *kan* vise sig at være ustabil, ændrer det dog ikke på det faktum, at romantisk kærlighed til flere personer på samme tid er muligt.⁴¹

Giles argumenterer for, hvordan kærlighed mellem flere personer kan være mere skrøbelig, end hvis man blot er to. Som nævnt mener han, at kærlighed i sig selv er skrøbelig, og at den kan blive endnu mere skrøbelig af, at man er flere, der indgår i forhold med

³⁷ Giles, 2003, s. 156

³⁸ Giles, 2003, s. 156

³⁹ Giles, 2003, s. 156

⁴⁰ Giles, 2003, s. 137

⁴¹ Giles, 2003, s. 156-157

hinanden. Til dette knytter han to faktorer, som især gør sig gældende: For det første, at polyamorøse mennesker er underlagt et stort pres fra både deres partnere og samfundet. I vesten er polyamori tabubelagt og underkendt i generelle institutioner; man kan eksempelvis ikke blive gift og leve som polygam i vestlig kultur. Derudover er der stort pres på den polyamorøse, fordi denne bliver underlagt et pres fra sine partnere. Dette sker i form af, at vedkommende, ifølge Giles, får brug for at undervurdere sine følelser for sine partnere, så de hver især ikke ved, hvor meget denne er forelsket i "den tredje part." Her bliver ærligheden og troværdigheden i forholdet udsat, fordi denne polyamorøse part ikke længere er fuldstændig ærlig omkring sine følelser.

En anden faktor, i hvorfor det polyamorøse forhold kan blive mere skrøbeligt, er, at man i polyamorøse forhold bevidst eller ubevidst kan påvirke sin partner. Dette kommer sig af, at man måske underbevidst gerne vil have sin partner for sig selv, hvilket mislykkes, når denne viser sin anden partner omsorg og opmærksomhed. Det kan siges især at gøre sig gældende, når man snakker om sit andet forhold og eventuelle problemer i dette. Den tredje part kan få lyst til at komme i vejen for, at partneren ikke udvikler sig videre med sin anden respektive partner og derfor prøver at præge dennes holdninger til, hvordan det andet forhold skal være.⁴²

Som før nævnt, er der en forskel på romantisk kærlighed og den kærlighed en moder f.eks. har til sine børn. Det gør, at det er en svær sammenligning at foretage, eftersom det ikke er det samme. Derfor kan man kritisere denne form for sammenligning i forskellige kærlighedsformer. Vi har brugt Giles til at drage en parallel mellem de to og til at forklare, hvordan eksklusivitet ses på i samfundet og hvordan han, helt lavpraktisk, ser på eksklusivitet. Giles' hovedpointe er nemlig, at et eksklusivt forhold kun er eksklusivt, indtil man går fra hinanden og eventuelt får et nyt eksklusivt forhold, men på den måde kan det argumenteres for, at det netop *ikke* er eksklusivt. Samfundet har et generelt syn på monogami, der går på, at man kun er forelsket i én person ad gangen, men så længe det er "ad gangen" og nye forhold venter forude, er det netop ikke eksklusivt.

Derudover nævner Giles ikke decideret polyamori i denne sammenhæng, men blot dét at forelske sig i flere samt at være i flere forhold på samme tid. Selvom det i bund og grund er det samme, så indgår ordet polyamori ikke, når Giles omtaler det.

⁴² Giles, 2003, s. 157

Ydermere forklarer Giles også, hvordan det at acceptere, at ens partner er forelsket i andre og give dem tilladelse til dette, vil blive set ned på af samfundet.⁴³ ”Further, persons who accept their lover’s being in love with another person are chastised, pitied, told they should feel jealous, laughed at, and humiliated.”⁴⁴ Giles belyser her, hvordan det vestlige samfund bl.a. vil undre sig over manglen på jalousi, når man accepterer sin partners romantiske lyst til andre.

4.0 Jalousi

Som beskrevet tidligere, er det i vesten, ofte monogami, som er den foretrukne og mest almindelige og traditionelle kærlighedsform. I det monogame parforhold, kan der ofte også forekomme jalousi, der, for mange, anses som en smertefuld, ukontrolleret og afmægtig følelse.

Jalousi er et begreb og en følelse, der er velkendt hos stort set alle mennesker, og både kan ses og opleves i forbindelse med familie, venner og kærlighedsforhold. Nogle vil opleve stærkere jalousi end andre og tilstedeværelsen af jalousi kan variere fra parforhold til parforhold, men vi har alle enten oplevet, eller læst om det.

Vi vil i følgende afsnit forsøge at forklare jalousi, med udgangspunkt i det romantiske forhold. Derudover vil vi diskutere, hvorvidt jalousi er en grundlæggende del i forelskelsen og kærligheden, samt om dette er en følelse, der kan håndteres og hermed undgås. Her er det også interessant at belyse, hvorvidt jalousi er noget, som især lægger sig til kulturen i vesten, samt om jalousi anses som værende et positivt eller negativt træk i et kærlighedsforhold.

4.1 Hvad er jalousi?

Når mennesket oplever jalousi, kan dette komme til udtryk på forskellige måder. Jalousi afhænger typisk af, hvilken kultur man lever i og hvordan menneskets nærmiljø har været. I vesten tænker samfundet ofte i par, og det er her vanskeligt at snakke åbent om jalousi, da dette kan være forbundet med skyldfølelse⁴⁵.

James Giles belyser bl.a. jalousi i sin bog *The nature of sexual desire*, og hvordan jalousi bliver oplevet forskelligt; ligesom kærlighed også opleves forskelligt på tværs af kulturer. Giles belyser, hvordan Ralph B. Hupka pointerer, at jalousi er mest udbredt og

⁴³ Giles, 2003, s. 156-157

⁴⁴ Giles, 2003, s. 157

⁴⁵ Lennéer-Alexson, 1980, s. 130

“truende” for forholdet i kulturer, hvor man typisk fremhæver personlig ejendom. Det vil sige, at man i disse kulturer ser på ægteskab som det mest rigtige og naturlige, både til økonomisk sikkerhed og social anerkendelse; men i kulturer, hvor disse ting ikke bliver fremhævet, er gruppen vigtigere.⁴⁶ Det er altså denne ejerskabsfølelse, som visse kulturer besidder, der muligvis gør, at jalousi bliver udtrykt i større omfang, hvis ens partner viser interesse i andre.

Under udviklingen af identitet og personlighed hos et individ, er oplevelsen af jalousi, en af mange faktorer, som spiller en rolle. Jalousi er derfor ikke udelukkende negativt, eller noget som er forbudt at føle.⁴⁷ Der er flere som hævder, at hvis man ikke føler jalousi, er man ikke oprigtigt forelsket i partneren, og at manglende jalousi er lig med manglende kærlighed.

Set i et positivt perspektiv, kan vedligeholdelsen af kærlighedsforholdet ironisk nok hænge sammen med den trussel af konkurrenter og jalousi, som de fremkalder. Judith Viorst skriver i bogen *The new psychology of love*: “I’m also going to admit that a man who wasn’t attractive to other women, a man who wasn’t alive enough to enjoy other women, a man who was incapable of making me jealous, would never be the kind of man I’d love”⁴⁸. En anden teoretiker, der belyser jalousi fra en positiv vinkel er Ayala M. Pines. Ifølge Pines beskytter jalousi det romantiske forhold, og det får folk til at undersøge deres forhold, og sikre at partnerne værdsætter hinanden og deres kærlighed.⁴⁹

4.2 Sigmund Freud

Psykoanalytikerens Sigmund Freud hævder, at jalousi rummer en naturlig og normal komponent. I begyndelsen af et forhold betragtes jalousi som noget naturligt, og de fleste opfatter “nybegynderjalousi” som noget sympatisk og noget man regner med forsvinder, når forholdet bliver mere trygt.

Freud har delt jalousi op i tre forskellige typer; den første kalder han for den *normale* eller *konkurrerende* jalousi, som er den hyppigste. Den består af en blanding af sorg og smerte, fordi man er bange for at miste, eller har mistet kærlighedsobjektet. Forringet selvfølelse indgår også her, da partneren har drejet sin interesse mod en anden, for at få sit kærlighedsbehov dækket. Følelsen af ”jeg dur ikke længere” og ”en anden er bedre end mig” sammenkobles med selvkritikken: ”hvad har jeg gjort forkert?”. Fjendtlighed og

⁴⁶ Giles, 2003, s. 159

⁴⁷ Nielsen, 1987, s. 9

⁴⁸ Buss, 2006, s.75

⁴⁹ Buss, 2006, s. 75

aggressivitet er også basale karakterer for denne jalousi, både over for partneren, som forlader en og er på vej ud af forholdet, men også over for rivalen, som har klaret det bedre end én selv. Den jaloux person gør et forsøg på at blive hørt, at få partneren tilbage og kæmper for sin egen selvfølelse.

Den anden type kalder Freud for *projiceret jalousi*. Denne bygger på, at personen, der føler jalousi, allerede selv har haft mere eller mindre lyst til at være utro, eller er interesseret i en anden, men er bange for disse følelser. I stedet projicerer han/hun dem over på sin partner. Den jaloux person kan på denne måde forsvare sine egne ”forbudte” ønsker og følelser ved at tænke: ”Den anden er bestemt ikke er bedre” og ”det er ikke mig, men dig!”

Den tredje og sidste type, kalder Freud for *patologisk jalousi*. Det er en mere overdreven og besættende jalousi. Den, der er patologisk jaloux, er hele tiden mistænksom og konstant bange for, at partneren skal finde ny kærlighed. Ved denne type af jalousi er det ofte kendetegnet ved, at aggressiviteten kommer til udtryk, som også kan udvikle sig til vold. En stærk og overdreven følelse af jalousi, som kan anses for at være patologisk jalousi, er sjældent forbundet med virkelig dyb og ægte kærlighed, men snarere med et stærkt afhængighedsforhold.⁵⁰

4.3 Hvorfor opstår jalousi?

Når disse forskellige typer af jalousi er beskrevet, er det væsentligt at kigge på, hvad der muligvis ligger til grund for disse forskellige følelser og udtrykkelsen af jalousi. Det er ikke kun kulturmæssigt bestemt, hvordan forskellige måder af jalousi udtrykkes på, men, som tidligere nævnt, også en del af individets personlige identitet. Det er forskelligt, hvordan man udtrykker og oplever jalousi. Her kan man bl.a. kigge på køn, personens karakter, opvækst, alder, etc.

Undersøgelser viser, at kvinder har tendens til at vise mere jalousi, når deres elskede eller partner, er romantisk involveret med en anden, og hos mænd ses det oftere på et seksuelt plan.⁵¹ Derudover er der flere undersøgelser inden for emnet, der viser, at jalousi ofte er forbundet med lavt selvværd eller frygt for tab af samme. Erfaringerne fra terapeutisk arbejde viser, at de, der er mest usikre og uselvstændige, er de personer, som er mest tilbøjelige til at blive jaloux.⁵² Giles nævner Gregory L. Helbick-White og Poul Mullen i sin tekst, som

⁵⁰ Lennéer-Axelson, 1980, s. 126-127 + s. 131

⁵¹ Giles, 2003 s. 160

⁵² Lennéer-Axelson, 1980, s. 131

anslår, at jalousi er direkte forbundet med følelsen af lavt selvværd. Giles beskriver også *suspicious jealousy*, som er kombinationen af lavt selvværd og mistænksomheden ift., hvis ens partner har enten romantiske- eller seksuelle aktiviteter med endnu en part, som han/hun ikke fortæller om. Det afgørende er dog, at det kun er mistænksomheden man har, og at man mangler bevis for, at dette finder sted.

Når man oplever den romantiske kærlighed, forelskelsen og eksklusivitet, ser man her sig selv i den anden og dermed bruger man partneren som spejling. Man vil se, hvor dejlig og fantastisk man selv er, og hvor højt partneren elsker én. Når man møder jalousien er det altså spejlbilledet af en selv, som man er bange for at miste, og hermed bange for at miste noget af en selv og ens selvfølelse. Dette er man dog ikke bevidst om, men tror, at det er partneren, man er bange for at miste.⁵³ Personer der er i besiddelse af en vis grundlæggende tryghed og selvsikkerhed, kan bedre klare sig.⁵⁴

Det handler naturligvis også om frygt for tabet af den elskede. Men dette er blot på overfladen. Det er nærmere tabet af personen frem for en anden, frygten for at personen ser den anden som mere attraktiv, bedre og mere værdifuld end en *selv*. Jalousi ses altså ofte ikke så meget, som en reaktion på det faktum, at ens partner er forelsket i en anden person, men at ens partner, er *mere* forelsket i en anden person end han/hun er i en selv. Det vil sige, at man ser, den tredje person som en rival og konkurrent, der truer forholdet, og dermed forringes den jaloux persons selvværd.⁵⁵

Giles nævner filosofen Vatsyayana, som har beskæftiget sig med polygam kultur. Her var jalousi ikke et aspekt i kærlighedsforholdet, hvor flere partnere var involveret. Dette undgik de ved at udelukke favorisme og uretfærdighed.⁵⁶ Jytte Back Grønkjær beskriver i sin bog *Jalousi, skinsyge og kærlighed*, at hvis man lever i et forhold med flere partnere involveret, så kan jalousien ikke komme på tale, eller hvis den gør, må man lære at bearbejde den internt; ellers kan man ikke eksistere i et sådant forhold.⁵⁷

Jalousi er altså svært at definere, da der er mange forskellige holdninger til, hvad jalousi er, og hvad der ligger til grund. Følelsen af jalousi er i sig selv en ubehagelig og smertefuld følelse, og svær at bearbejde, men den ville være lettere at håndtere, hvis den blev befriet som noget skamfuldt, fordømmende og moraliserende, som den er befængt med. Hvis

⁵³ Grønkjær, 1987, s. 75

⁵⁴ Lennéer-Axelson, 1980, s. 131

⁵⁵ Giles, 2003, s. 160-61

⁵⁶ Giles, 2003, s. 159

⁵⁷ Grønkjær, 1987, s. 19

det var mere acceptabelt at være jaloux i vesten, hvis følelsen var det samme som sorg, vrede og glæde, ville det være lettere at løse samlivsproblemer.⁵⁸

5.0 Metode

Vi har valgt, at gøre brug af den fænomenologiske metode som behandling af vores interviews, da vi ønsker at forstå interviewpersonerne og deres holdninger i nuet. Vi har en forestilling om, at den fænomenologiske metode kan være brugbar i denne sammenhæng, da vi ønsker at være åbne over for indholdet af vores interviews. Ydermere, fordi vi ønsker at undersøge, om der findes en generel tendens til at have samme holdninger om samme problematikker, og i så fald hvorfor denne findes; om den er pålagt eller reel.

5.1 Hvad er fænomenologi?

For at kunne bruge den fænomenologiske metode er det væsentligt, at redegøre for den og argumentere for, hvorfor vi har valgt den, og hvordan vi agter at bruge den i vores opgave.

Fænomenologi blev udviklet af Edmund Husserl i 1900-1901 som en ny måde at forstå filosofi på. Fænomenologi var en måde at bringe filosofien tilbage “[...]from abstract metaphysical speculation wrapped up in pseudo-problems, in order to come into contact with the matters themselves, with concrete living experience.”⁵⁹ Målet var at gøre filosofi mere alment, ved at studere konkrete fænomener og cases og diskutere disse.

Det vigtige ved forståelsen af fænomenologi er, at det ikke bliver forbundet med én endelig metode, eller ét teoretisk perspektiv. Mange teoretikere har hver især fortolket, hvordan den fænomenologiske metode bør være, og fra hvilket perspektiv, fænomenet bør betragtes. Det kan derfor konkluderes, at der ikke er nogen endelig eller nogen rigtig måde at anvende og udføre metoden på.⁶⁰

I bogen *Introduction to Phenomenology* beskriver professor Dermot Moran, hvordan fænomenologi bør betragtes som en radikal måde at praktisere filosofi. Han forstår formålet ved brugen af den fænomenologiske metode, som “[...] the attempt to get to the truth of matters, to describe phenomena, in the broadest sense as what ever appears in the manner in which it appears [...] to the experiencer.”⁶¹ Vejen dertil forudsætter derfor, at intervieweren, som det beskrives i teksten, har et åbent sind, hvorved han/hun ikke lader fordomme, religion

⁵⁸ Grønkjær, 1987, s. 21

⁵⁹ Moran, 2002, s. Xiii

⁶⁰ Moran, 2002, s. 3

⁶¹ Moran, 2002, s. 4

og kulturelle overbevisninger påvirke observationen af fænomenet. Dette er en vigtig faktor, da man først er nødsaget til at forstå fænomenet, som bliver observeret ud fra egen verdensanskuelse, før man kan sætte spørgsmålstejn ved dette, dets holdninger og forståelser. Fænomenet skal så at sige forstås indefra.

Fænomenologi er dermed en måde at observere menneskers ageren i nuet på, og er at foretrække fremfor en akademisk diskussion om filosofiske problemer, som kun er filosofiske, og ikke virkelige.⁶²

5.2 Hvad går den fænomenologiske metode ud på?

Den fænomenologiske metode har ikke nogle faste rammer og regler, som skal følges, men indbefatter nogle retningslinjer som man bør holde sig inden for, når man beskæftiger sig med metoden. Richard H. Hycner citerer teoretikeren E. Keen i sin artikel *Some Guidelines for the Phenomenological Analysis of Interview Data*: “[...] unlike other methodologies, phenomenology cannot be reduced to a ‘cookbook’ set of instructions. It is more an approach, an attitude, an investigative posture with a certain set of goals.”⁶³ I denne artikel fremlægger Hycner et bud på, hvordan en fremgangsmåde ville se ud, ved benyttelsen af den fænomenologiske metode til behandlingen af interviewdata. Denne trin-for-trin fremgangsmåde har han baseret på flere års undervisning i fænomenologi og gennem sit arbejde med teorier udarbejdet af teoretikere såsom Keen, Colaizzi, Giorgi og Tesch.

Hycners bud på en fænomenologisk guideline til håndteringen af interviewdata, består af femten trin. Under hele processen er det vigtigt at imødegå dataen med åbenhed. Dette betyder, at man ud fra interviewpersonens synspunkt, skal forsøge at forstå meningen med hvad denne siger, fremfor hvilke holdninger interviewerens ville tro, at der ligger bag udtalelsen. Med dette menes der, at man som interviewer, så vidt det er muligt, skal undgå at lade religion, fordomme, og egne holdninger påvirke tydingen af interviewdeltagerens udtalelser, og dermed holde sig fra sig at lægge forkerte betydninger i disse.⁶⁴

De første seks trin indbefatter: transskribering af optagelserne af interviewene, at notere de vigtigste non-verbale og paralingvistiske træk, nedskrive hvilke meninger og holdninger, som bliver udtalt og forholde sig til om interviewdeltageren besvarer spørgsmålene, der er blevet stillet. Denne del af processen forudsætter, at interviewerens gennemlæser transskriptionen og lytter optagelserne igennem utallige gange, for at kunne

⁶² Moran, 2002, s. 4-5

⁶³ Hycner, 1985, s. 279

⁶⁴ Hycner, 1985, s. 280

forstå interviewet, og udsagnene som helhed. Disse trin tager særdeles udgangspunkt i at håndtere dataene med stor åbenhed, da trinene ikke indbefatter, at interviewerens skal forholde sig, hverken kritisk eller diskuterende til dataene endnu. Hycner belyser vigtigheden i, at interviewerens undervejs i hele processen bruger de andre medlemmer i projektet til at bekræfte sine resultater, ved at disse også analyserer og bearbejder dataene. Således vil de være i stand til at sammenligne og bekræfte deres arbejde.⁶⁵

De efterfølgende fire trin går ud på, at interviewerens skal forholde sig kritisk og diskuterende til de resultater, der er fundet. Forstået således, at denne nu er klar til først at se på samlingen af holdninger, disses sammenhæng til spørgsmålene, og sortere de fagligt irrelevante fra. Interviewerens skal her kategorisere holdningerne, prøve at finde en sammenhæng mellem disse og inddele dem i overordnede temaer. Derefter skal der skrives et kort resumé af interviewet, som skrives med udgangspunkt i de temaer, som er blevet fastslået af interviewerens.⁶⁶

De sidste fem trin i Hycners guide handler om den endelige håndtering af interviewdata. Dette indbefatter, at interviewerens skal vende tilbage til interviewdeltageren med resultaterne og resuméet for derpå at foretage et nyt interview, som tager udgangspunkt i disse. På baggrund af andet interview bliver temaer og resumé om nødvendigt modificeret og revurderet. Først i dette sene stadie af behandlingsprocessen skal de foretagne interviews sammenlignes med formålet at finde ud af om der optræder fælles temaer for alle interviews, og om der hersker en generel, fælles holdning blandt deltagerne. Som afslutning til anvendelsen af den fænomenologiske metode og behandling af interviewdata, skal der skrives et endeligt resumé baseret på alle interviews, samt temaer og holdninger, som udsprang heraf.⁶⁷

5.3 Hvordan gør vi brug af metoden?

Generelt set er Hycners trin-for-trin fremgangsmåde bedst egnet til større og mere omfattende projekter og forskning, hvor interviewerens har tiden til at kunne udføre denne møjsommelige proces. Vi har i vores projekt ikke haft tiden til at kunne udføre denne omfattende fremgangsmåde, men vi har støttet os op af guiden og bearbejdet vores materiale med udgangspunkt i denne metode ved så vidt muligt at følge de første ti trin.

⁶⁵ Hycner, 1985, s. 280-286

⁶⁶ Hycner, 1985, s. 286-296

⁶⁷ Hycner, 1985, s. 291-294

Vi har transskriberet vores fire interviews i mindre grupper, hvor vi har brugt hinanden til at bekræfte, at vi har hørt rigtigt under transskribering. Under bearbejdelsen af interview-dataene, udarbejdede vi et arbejdsark, som indeholdt alle de samlede udsagn interviewdeltagerne har sagt hver især. Derefter sorterede vi alle de fagligt irrelevante udsagn fra, og de relevante blev kategoriseret alt efter, hvilke redegjorte teorier, de understøtter og påviser. Efterfølgende udarbejdede vi resuméer af hvert enkelt interview, hvori hovedpointer og de mest relevante udsagn bliver beskrevet. Ydermere lavede vi et samlet resumé, som redegjorde for, hvilke holdninger, der har været mest fremherskende, og hvilke problematikker ved både monogami og polyamori, vores interviewpersoner var uenige i. Under bearbejdelsen har vi prøvet at forholde os objektive og åbne omkring vores interviewpersoners holdninger og udsagn, således at vores egne, personlige holdninger og eventuelle fordomme, ikke påvirkede processen.

Under analysen har vi påført vores redegørende teorier på vores data, med det formål at sammenligne vores interviewpersoners udsagn, med de hovedpointer vi fremlægger i vores redegørende afsnit. Disse resultater vil efterfølgende blive kritiseret og diskuteret i diskussionen.

Vi har under bearbejdelsen af data og i analysen behandlet vores emne fænomenologisk ved at dykke ned i, hvordan mennesker oplever at leve i et polyamorøst forhold. Vi har behandlet deres udsagn med åbenheden, som den fænomenologiske metode kræver. Dette har vi gjort med formålet om at fremlægge, hvorfor nogle mennesker vælger at leve på sådan vis, og hvordan netop dette måske kan være løsningen på problematikker som opstår og eksisterer i monogame forhold.

5.4 Kritik af den fænomenologiske metode

Der er visse komplikationer ved den fænomenologiske metode. En af disse er manglen på tilfældighed, ved brug af metoden, da al research bliver bygget på spørgsmål udarbejdet med det formål at finde en bestemt holdning. Dette resulterer derfor i, at svarene man får bliver præget af den retning projektet har. Vi har dog forsøgt at udarbejde objektive spørgsmål, som åbner dialogen med interviewdeltageren, ved f.eks. både at spørge ind til de problematikker, de ser i polyamori såvel som i monogami.

En anden komplikation er, at der er et begrænset antal deltagere i interviewene. Dette giver et mindre repræsentativt resultat end ved flere deltagere. Måden vi har forsøgt at gøre det mere repræsentativt på, er ved at vælge interviewpersoner, der repræsenterer forskellige aldersgrupper og køn. Dog er det stadig begrænset, hvor repræsentativt dette kan blive, da vi

kun har interviewet fire mennesker til vores projekt. Det har vi gjort, da det ellers ville blive for omfattende og vi ikke ville kunne nå, at analysere en større mængde interviews, end vi allerede har.

En anden problematik ved den fænomenologiske metode er, at den muligvis ikke kan virke generaliserende for fænomenet. Baseret på de to førnævnte kritikpunkter, kan det diskuteres, hvorvidt interviewene kan anses som værende generaliserende for fænomenet vi har undersøgt.

Derudover kan den fænomenologiske metode kritiseres, idét en stor udfordring ved denne undersøgelse er, at den ofte får en subjektiv indflydelse fra interviewerens, på trods af at det er meningen at interviewerens skal forholde sig objektivt. Da mennesker er subjektive, kan dette formentlig ikke lykkes, fordi den retning man ønsker, at undersøgelsen skal tage, altid vil blive præget af holdninger og fordomme, samt måden man stiller spørgsmålene på. Det er muligt, at nogle af interviewpersonerne ikke har ville dele alt med os, da romantiske og seksuelle lyster ofte kan være meget personlige. Derudover kan det forestilles, at interviewpersonerne ikke har haft lyst til, at italesætte polyamori negativt og hermed ikke har fortalt alt, hvad de føler og har oplevet i forbindelse med jalousi. En anden faktor, der kunne spille en rolle, er om personerne har følt et angreb, da spørgsmålene kommer fra monogame undersøgere.

En anden væsentlig problematik ved den fænomenologiske metode går på “[...] whether it does accurately represent or “capture” the phenomenon being studied.”⁶⁸ Dette er et kritikpunkt, som er svært at bedømme, da fænomenologiske undersøgelser i et eller andet omfang ikke kan “fange fænomenet” til fulde. Interviewerne vil netop ikke vil være i stand til at kunne fremlægge alle sider af fænomenet, fordi forståelsen af dette er subjektivt; derfor vil der altid mangle et aspekt, en vinkel og et udsagn.

5.5 Hvilken anden metode kunne vi have anvendt?

Hvis vi ikke havde valgt at bruge fænomenologiske metode, kunne vi have benyttet os af diskursanalysen ved behandlingen af dataen fra vores interviews. Anvendelsen af denne metode kunne have givet opgaven en mere samfundsorienteret og samfundskritisk vinkling. Da vores projekt fokuserer på, hvordan polyamori bliver oplevet og udlevet af de, som lever i polyamori, skulle vi have vinklet opgaven i retningen af, hvordan vores samfund er bygget op omkring monogame kulturer og traditioner. Opgavens hovedfokus kunne så have været, hvad

⁶⁸ Hycner, 1985, s. 297

den herskende diskurs om polyamori er, for at det ville have givet mening at benytte diskursanalysen.⁶⁹

6.0 Indsamling af empiri

Vores empiri består af fire interviews, med tre kvinder og en mand, som alle betegner sig selv som polyamorøse. Vi har fundet frem til disse personer gennem en Facebookside, der hedder "Polyamori i Danmark". På denne side lavede vi et opslag, og spurgte om nogen ville medvirke som interviewpersoner i vores projekt om polyamori og dets fordele og eventuelle problematikker. Vi blev mødt med stor interesse for vores projekt, og ca. ti mennesker meldte sig frivilligt som interviewdeltagere. Da vi kun skulle bruge fire, havde vi nu en bred vifte at vælge imellem. Vi ville gerne have både mandlige og kvindelige deltagere, samt et bredere aldersspektrum, for at få repræsentative svar. Vi valgte, ud fra disse kriterier, fire personer, som fra start virkede meget imødekomende og svarede åbent omkring deres polyamorøse liv.

Herunder følger der resuméer af de enkelte interviews og et endeligt opsamlende resumé for alle interviews.

6.1 Mads

Vores interviewperson Mads er 31 år, hetero, gift og har to børn. Han og hans kone fandt for nogle år siden ud af, at de ville have et polyamorøst forhold og har siden indgået i en triade med en anden kvinde. En af de problematikker, som Mads har oplevet ved at indgå i et polyamorøst forhold, er det omfang som hans jalousi har udfordret ham på. Særligt når hans kone er sammen med andre mænd. Netop det, at konen fik en anden kæreste, har sat tanker i gang hos Mads, hvorvidt polyamori var det rigtige valg for ham. Som følge af, at være blevet polyamorøs, er der, for ham, opstået et behov for at kunne snakke om bl.a. disse ting. En af de problematikker som Mads synes, at der kan opstå monogami, er netop denne mangel på ærlig og åben kommunikation med sin partner. Han ser denne mangel som en af grundene til, at der er en stor skilsmisse- og utroskabsrate. Utroskab opstår, ifølge Mads, også i polyamorøse forhold, men der bliver taget hånd om dette på en anden måde, netop fordi der i polyamorøse forhold, bliver talt mere åbent og ærligt.⁷⁰

⁶⁹ Høgsbro, 2008, 33-35

⁷⁰ Bilag 1

6.2 Astrid

Astrid er 22 år og er biseksuel. Hun indgår i et forhold med to mænd, hvor den ene er monogam og den anden er polyamorøs. Hun lever som polyamorøs, da hun mener, at det er den måde hun kan være lykkeligst på, og hvorpå hun kan gøre andre mennesker lykkelige. Astrid har altid følt sig polyamorøs, og fandt det ikke svært at skifte fra monogami til polyamori. Hun mener nemlig, at et monogamt forhold er forbundet med jalousi og at jalousi er nedbrydende for et forhold og kærligheden mellem mennesker. Hun føler ikke jalousi i sit polyamorøse forhold, men dog er det svært at finde tid til flere kærester på én gang. Astrids venner accepterede hendes overgang til polyamori, mens forældrene havde modsat meget svært ved at acceptere dette.⁷¹

6.3 Naomi

Naomi er 42 år og heteroseksuel. Hun indgår i et forhold med én person, men mener at dette forhold er polyamorøst, da de begge er åbne for muligheden om at finde flere partnere. Naomi har været polyamorøs i seks år og har tidligere både været gift og haft åbne forhold. Hun fortæller, at det dog kun var seksuelt, at hun havde flere partnere i sit åbne forhold. Hun argumenterer for, at polyamori er en forholdskonstellation, hvor man har kærlighed til flere personer på én gang. Hun opdagede at hun var polyamorøs, i og med at hun, i forlængelse af sit åbne forhold, blev forelsket i to personer på én gang. Hun har haft en nem overgang fra monogami til polyamori, da hun altid har været åben for nye partnere. Hun mener, at problematikken ved monogami ligger i begrænsningen, og de regler der hører dertil. Hun mener også, at brud på disse kan være en udfordring. Hun mener, at et monogamt par, ikke har lige så let ved at være åbne og ærlige overfor hinanden som polyamorøse par. Hun mener dog også, at der er problematikker ved polyamori, i form af den usikkerhed, der kan opstå i polyamorøse forhold. Denne usikkerhed, som hun mener kommer til udtryk, i form af jalousi, kan være en udfordring. Hun tror på, at en åben og ærlig dialog kan være med til at sikre mindre jalousi i forholdet.⁷²

6.4 Karina

Karina er 34 år, hetero, gift og har et barn. Hun har tidligere indgået i forskellige polyamorøse forhold, men lever periodisk monogamt. Hendes mand definerer sig selv som monogam, men viser en interesse for seksuel åbenhed. Da det er tidskrævende, at have et lille

⁷¹ Bilag 4

⁷² Bilag 3

barn, samt at være gift, har hun i øjeblikket ikke andre kærester. Netop fordi hun er polyamorøs, har de aftalt at snakke ærligt og åbent omkring deres forhold, og hvad de laver med andre. Polyamori handler for Karina meget om at kunne være sig selv, men handler også om, at hun finder glæde ved at se sin partner i både følelsesmæssig og seksuel relation til en anden. Som polyamorøs, har Karina været stærkt udfordret af jalousi og usikkerhed, særligt når en kæreste har opstartet et nyt forhold. En problematik, i at være polyamorøs, er, for Karina det at finde tid til at opretholde og pleje alle sine relationer lige meget, således at ingen føler sig overset. En anden problematik, hun ser i polyamori, er, hvordan man tvinges til hele tiden at forholde sig aktivt til sine relationers følelser og tanker, såvel som sine egne. Men hun påpeger dog, at dette ikke nødvendigvis er negativt, da det, at man kan snakke ærligt og åbent om sine tanker og usikkerheder, er kernen i at få et polyamorøst forhold til at fungere.⁷³

6.5 Samlet resumé

Alle vores interviewpersoner deler den samme opfattelse af, at et polyamorøst forhold kræver og indbyder til en mere åben og ærlig dialog mellem alle parter. Denne ligefremme kommunikation mener de alle, er nøglen til at håndtere jalousi, og dette burde være noget man dyrkede mere i et monogamt forhold, for at undgå misforståelser, jalousi, og i værste fald utroskab. I en eller anden grad har alle vores interviewpersoner følt at monogami har virket begrænsende for dem, og at én person ikke nødvendigvis ville kunne udfylde alle de behov og lyster, som de måtte føle. Flere af vores interviewpersoner har oplevet jalousi og usikkerheder i deres polyamorøse forhold, men det har ikke været et stort problem, da de har håndteret disse følelser ved at snakke med deres partnere om disse. I et polyamorøst forhold ser flere af vores interviewpersoner en problematik i at finde tid til at pleje alle deres forhold lige meget.

7.0 Analyse

I vores interviews har vi stiftet bekendtskab med fire personer, som alle er polyamorøse og som oplever forskellige problematikker ved dette. En ting, de dog har tilfælles er, at man skal være ærlig overfor hinanden, og at man skal konfrontere sine usikkerheder sammen med sin kæreste, da forholdet ellers går i stykker. Alle fire interviewpersoner er enige i, at kommunikation er nøglen til et sundt polyamorøst forhold. Dette stemmer overens med den

⁷³ Bilag 2

teori, som Giles har udlagt om, at ærlighed, troværdighed og sårbarhed er vigtigt i et forhold, monogamt såvel som polyamorøst. Man skal kunne og turde blotlægge sine følelser overfor sin partner, og dette er, hvad, alle vores fire interviewpersoner fortæller om; hvordan de bruger netop dét i praksis. Indledningsvis analyseres Karinas interview også med henblik på at bruge Giles' tidligere nævnte teori, bl.a. omkring hvordan fysisk og psykisk omsorg hænger sammen, samt de tre komponenter der er afgørende for, hvorvidt følelser er venskabelige eller romantiske.

I vores interviews har vi bl.a. stiftet bekendtskab med Karina, der fortæller, at for hende spiller både det romantiske og det seksuelle begær en stor rolle, og det er vigtigt for hende, at disse lyster bliver udlevet af alle parter i forholdet: ”hvis jeg har en elsker, så vil jeg i en eller anden grad definere det som et slags kærlighedsforhold, fordi sex for mig er en kærlig handling, hvor andre ikke vil nødvendigvis se sex som en kærlig handling, men sex er bare sex, så derfor så er det bare en elsker, så er det bare en bolleven osv.”⁷⁴ Denne udtalelse stemmer overens med Giles' teori om, at seksuelt begær er forbundet med romantisk kærlighed, da ønsket om gensidig psykisk omsorg og sårbarhed, strækker sig til et ønske om fysisk omsorg og kærlighed. For Karina er seksuelt samvær en kærlig handling, hvilket, ud fra Giles' teori, er fordi, man er fysisk skrøbelige sammen gennem nøgenhed og viser fysisk omsorg gennem kærtegn.

To af tre komponenter Giles nævner, som værende afgørende for adskillelse af romantisk kærlighed og venskab, gør sig særligt gældende i Karinas forhold. Ift. selveksponering, er det vigtigt for Karina og hendes partnere, at de er ærlige omkring alt vedrørende deres eksterne partnere og deres eget forhold: ”Hvis jeg kommer hjem og siger jeg er blevet vild med min kollega, eller et eller andet, så er det sådan noget vi taler om [...] og forholder os til det. Det er ikke noget, der bliver fejtet ind under gulvtæppet”⁷⁵. Karina og hendes mand har udarbejdet en kærlighedskontrakt, der omfatter retningslinjer for deres forhold, og at de bl.a. altid vil være ærlige omkring deres eksterne relationer, og hvad de laver med dem. Heri ses vigtigheden af tillid, da de er afhængige af at være ærlige overfor hinanden, for at respektere deres indbyrdes aftale. Hun beskriver, hvordan de dermed er tvunget til aktivt at forholde sig til deres usikkerheder, følelser og tanker, og give plads til at være sårbare. Hvis man ikke gør dette, mener hun, at forholdet sandsynligvis ikke vil holde på længere sigt, hvilket stemmer overens med det, Giles siger omkring ærlighed,

⁷⁴ Bilag 2, interview m. Karina, s. 13

⁷⁵ Bilag 2, interview m. Karina, s. 2-3

troværdighed og sårbarhed i forhold. Karina har i praksis brug for at være ærlig omkring sine usikkerheder og vælger at konfrontere sin partner, når disse opstår. Hun siger: "så jeg konfronterer ham med min usikkerhed, det er sådan typisk det jeg gør."⁷⁶

Karina havde i sit tidligere forhold haft behov for at være sammen med flere mennesker, og dette endte i utroskab. Det var også herigennem, at hun begyndte at praktisere polyamori, det kan tænkes, at det er fordi, hun har tendens til at elske igennem dele af ludus, og ikke kun vil dedikere sit liv til ét forhold. Hun har dog, som nævnt, i øjeblikket kun et forhold til sin mand. Ift. Lees teori kan det tænkes, at dette er et forhold ud fra pragma, da de gennem deres kontrakt har besluttet aftaler for, hvad de må og ikke må, og har lavet denne for bl.a. deres fælles barns skyld.

Karina fortæller også, at hendes ægtefælle definerer sig selv som monogam, men stadig har interesse for den seksuelle åbenhed. Det er for hende spændende at opleve sin mands begejstring for andre, og beskriver det som en form for *med-glæde*, når han udviser interesse for at være sammen med en ekstern partner: "se, hvordan han blomstrer i eh, lyset af en anden relation. [...] Ja, eller det som vi kalder med-glæden [...] bare det at kunne se hvordan han lyser op, og synes det er spændende"⁷⁷ Ift. Giles' teori om romantisk kærlighed, kan dette siges at lægge sig op ad den omsorg, der udvises mellem parterne i forholdet. Karina og hendes partners gensidige omsorg vises dermed ved, at de glæder sig på hinandens vegne, og over at se den anden part blomstre.

Karina betegner sig selv som polyamorøs, på trods hun periodevis lever monogamt og forklarer: "Altså hvis man har aftalt at den polyamorøse part så netop må forelske sig igen og have relationer til andre, så vil jeg kalde det polyamorøst ja."⁷⁸ Hun har desuden tidligere indgået i en triade, hvor alle var kærester med hinanden. Hendes nuværende forholdskonstellation betegnes som det såkaldte mono/poly-forhold, samtidig med, at Karina også indgår i et dynamisk forhold, idét hun i perioder lever monogamt, og i andre indgår i polyamorøse forhold. Dette belyses bl.a. også af Anapol, der netop forklarer, hvordan det at være polyamorøs, kan lede til flere forhold, men at dette ikke er en nødvendighed, da polyamori, ifølge hende, skal ses mere som en livsanskuelse. Dog kan dette diskuteres, da polyamori netop betyder flerkærlighed. Det kan derudover også diskuteres, hvorvidt adskillige romantiske forhold er en nødvendighed, for at kunne betegne det som polyamori.

⁷⁶ Bilag 2, interview m. Karina, s. 11

⁷⁷ Bilag 2, interview m. Karina, s. 4

⁷⁸ Bilag 2, interview m. Karina, s. 13

Ydermere forklarer hun også, hvordan hun forsøger ikke, at lave hierarki i sine relationer, men siger stadig, at “[...]når det så er sagt, så er det jo klart, at nu har jeg et barn, og jeg er gift, og på den måde, så [...] vil den relation altid juridisk [...] have en førsteplads.”⁷⁹ Selvom Karina er bevidst om, at hendes forhold, grundet ægteskab og barn, altid vil være det primære, og til dels derfor vil være hierarkisk, går hun dog stadig ind for ligestillede forhold. Det hierarkiske forhold kommer også til udtryk i Karinas forholdskonstellation idét de, som tidligere nævnt, har nogle helt klare retningslinjer i form af kærlighedskontrakten. Her ses også Sternbergs kærlighedstrekant i form af komponenten beslutning/forpligtelse, da Karina forpligter sig til kærligheden til sin mand bl.a. via. kærlighedskontrakten.

Ud fra Karinas svar angående jalousi, fremgår det at hun har oplevet jalousi, og til tider stadig, oplever dette. Hun forklarer, hvordan hun i sin tidligere triade især oplevede stor usikkerhed og jalousi, “[...]Der er altid en usikkerhedsperiode for mig [...], når det konkurrerende forhold starter op, fordi at de to mennesker skal finde ud af hvad de skal med hinanden.”⁸⁰ Dette kan her siges at være den normale/konkurrerende jalousi, der viser sig, som er en af de typer jalousi Freud belyser. I dette tilfælde påbegyndte Karina og hendes daværende kæreste et forhold med hendes veninde, “[...] og pludselig så gled han ubemærket ud af vores relation[...].”⁸¹ Her kom jalousien specielt til udtryk, idét en rivaliserende part truede forholdet. Dette stemmer også overens med idéen om, at jalousi ikke udelukkende grunder i, at ens partner er forelsket i en anden, men er *mere* forelsket i en anden, som også belyses af Giles. Denne situation fandt sted i, hvad Karina betegner som “indkøringsfasen”, og det er specielt her hun mener, at usikkerheden og jalousien spiller en stor rolle. “[...] Oveni at man har de her usikkerheder så kommer der som regel et lag af skam, og man burde jo ikke gå så meget op i hvor mange timer det er siden at man er blevet ringet op og så videre, [...]. Så man går altså og holder sig selv tilbage, men samtidig er man vildt ulykkelig[...].”⁸² Dét, som Karina forklarer, kan netop siges at være en typisk problematik i forhold til vestens ofte fordømmende og tabubelagte syn på jalousi, hvor det er svært at tale om jalousi og anskue den som en acceptabel naturlig følelse. Hvis hun går og holder sig selv tilbage, selvom hun er ulykkelig, er hun netop ikke ærlig og åben, som typisk er essensen i et polyamorøst forhold. Her kan det også tænkes, at Giles’ Reversal of Punishment gør sig gældende. Karina føler, at

⁷⁹ Bilag 2, interview m. Karina, s. 8

⁸⁰ Bilag 2, interview m. Karina, s. 10

⁸¹ Bilag 2, interview m. Karina, s. 10

⁸² Bilag 2, interview m. Karina, s. 11

hun bliver afvist, og bliver dermed ulykkelig og tilbageholdende, men det kan også tænkes, at disse afvisninger forstærker kærligheden.

Når Karina fortæller om sine oplevelser af jalousi, er det hovedsageligt, som tidligere nævnt, en udfordring i begyndelsen af forholdet. Det stemmer også overens med Freuds tanke om "nybegynderjalousien" som er normalt og naturligt i begyndelsen af forholdet: "[...]en stejl læringskurve fordi jeg har ikke kunnet læne mig op af andre der har prøvet det sådan helt vildt meget[...]sådan nogle gange måtte finde ud af det selv, men jeg er også sådan en der altid beder min kæreste om hjælp hvis jeg er jaloux."⁸³ Det kan altså siges, at Karina tydeligvis har oplevet normal/konkurrerende jalousi, men en forudsætning for at leve med det, handler det om at være åben, ærlig og kommunikerende, hvilket også er væsentlige faktorer for at lære at håndtere jalousi.

Vores interviewperson Naomi har tidligere indgået i en V-forholdskonstellation med sin eksmand, der også er polyamorøs. De havde begge en kæreste ved siden af ægteskabet, men ikke den samme.

Denne forholdskonstellation kan ikke betegnes som et parallelt forhold, idét alle parter var venner, og derfor så hinanden regelmæssigt. Hun er nu i et forhold med én partner, og praktiserer i øjeblikket polyamori i den forstand, at hun har muligheden for at danne nye relationer ved siden af, såfremt hun ønsker. Dette betyder, at hun, ligesom Karina, indgår i et dynamisk forhold, hvor hun dog stadig betegner sig selv som polyamorøs. Naomi belyser også, hvordan de i hendes tidligere ægteskab har indgået en aftale om, at de gerne må have andre seksuelle relationer. Idét kærligheden ikke spiller en rolle, men at det udelukkede er det seksuelle samvær med andre parter, vil dette ikke falde inde for kategorien polyamori, men derimod et åbent forhold. Naomis tidligere polyamorøse ægteskab, hvor begge parter havde kærester, kan sammenlignes med Karinas forhold. Hun belyser, at dette forhold formentligt vil være det primære, juridisk set, selvom begge parter kan bestræbe sig på ikke at lave hierarki i deres forhold. Ud fra vores interview med Naomi, er det også vores opfattelse, at hun, ligesom Anapol belyser, ser polyamori mere som en livsanskuelse, end en direkte indgåen i flere forhold.

Naomi fortæller, at hun tidligere befandt sig i åbne forhold, hvor hun havde flere seksuelle relationer udover sin kæreste. Da hun oplevede, at hun elskede to personer på én gang, valgte hun at praktisere polyamori. Ud fra Sternbergs teori kan der argumenteres for, at

⁸³ Bilag 2, interview m. Karina, s. 19

hun har manglet komponenten passion i sit forhold til sin daværende mand, og har søgt denne hos andre partnere. Det kan derudover tænkes, at hun, ud fra Lees teori, har søgt andre former for kærlighed hos andre partnere, og evt. har haft tendens til at elske gennem ludus, hvor man ikke vil dedikere sig til ét forhold. Dog går hun også imod dette ved, at hun nu kun har én partner: ”så har jeg altid været for, at man kunne danne en relation mere, seksuelt.”⁸⁴ Naomi mener, at mange mennesker søger kærlighed for ikke at være alene. Dette kan, ift. Lees teori om kærlighed, tolkes som, at mange mennesker elsker gennem mania, hvor man kan være forelsket i *idéen* om kærlighed, og ikke personen.

Naomi beskriver problematikken i den begrænsning, man pålægger sin partner i et monogamt forhold: altså, at mennesket ikke får opfyldt alle sine behov, som Phillips netop belyser. Naomi forklarer: “[...] for mig er det begrænsningen. Det at man går ind og siger “du må ikke [...]”⁸⁵ [...] det da et problem altså, hvorfor skal vi have de her begrænsninger, hvorfor kunne vi ikke bare snakke sammen om, hvordan livet hænger sammen og hvad vi egentlig ønsker os?”⁸⁶ For Naomi betyder begrænsningen, som et monogamt forhold bringer, at man ikke vil kunne få det man egentlig ønsker sig. Dette forstås som, at man ikke nødvendigvis vil kunne få opfyldt alle sine behov, hverken seksuelt eller mentalt. Det kan argumenteres for, at Naomi mener, at man ikke kan finde alle tre komponenter fra Sternbergs kærlighedstrekant i én og samme person. Naomi fortæller, at hun blev polyamorøs, da hun og hendes daværende mand havde venner, de blev forelskede i. Det kan tænkes, at de har indgået i et intimt forhold med disse, i form af venskab, og at den intime kærlighed er blevet videreudviklet med flere komponenter fra Sternbergs kærlighedstrekant.

Ligesom for Karina, er selveksponering og tillid også en vigtig del af et forhold for Naomi. Det er for hende og hendes partner vigtigt at snakke sammen: “[...]for så begynder man at snakke meget mere sammen om, hvad er det for nogle tanker vi egentlig har om os selv og om hinanden. Hvilket jeg så føler styrker parforholdet.”⁸⁷ Det, at de har tillid til hinanden, og tør være ærlige omkring, at de eksempelvis er blevet forelsket i andre, styrker deres parforhold. Hun mener, i modsætning til monogame forhold, hvor der kan være en tendens til at være tilbageholdende, at man i polyamorøse forhold, mere eller mindre er tvunget til at eksponere sig selv, for at få et velfungerende forhold.

⁸⁴ Bilag 3, interview m. Naomi, s. 2

⁸⁵ Bilag 3, interview m. Naomi, s. 4

⁸⁶ Bilag 3, interview m. Naomi, s. 4

⁸⁷ Bilag 3, interview m. Naomi, s. 4

Naomi mener også, at lige meget om man er monogam eller polyamorøs, så har man nogle usikkerheder, og at de fleste mennesker ikke altid hviler 100% i sig selv; og i forbindelse med spørgsmål omkring jalousi siger hun: “Altså rigtig mange mennesker har jo den der følelse af at de ikke er gode nok”⁸⁸ og “Altså jalousi handler jo typisk om frygten for at miste.”⁸⁹ Disse to tanker hun har omkring, at man ikke er god nok, og jalousien som handler om at miste og blive forladt af sin partner, hænger igen sammen med lavt selvværd, og understøtter teorien omkring usikre personer, som muligvis har lettere tendens til at føle jalousi: “så det at have mange usikkerheder, er ofte koblet op jalousien, eller udløst af jalousien. Fordi det øjeblik du hviler i dig selv og du ikke har usikkerheden så er du typisk heller ikke jaloux, fordi du ved, at jamen hvorfor skulle han forlade mig? Jeg er jo fantastisk.”⁹⁰ Denne holdning deles med lektor Barbro Lennér-Axelson, som beskriver, at personer der føler sig mere trygge og selvsikre, kan være bedre til at klare sig inden for jalousi.

Naomi mener, at når man føler sig usikker og ikke god nok, kan det kobles sammen med følelsen af jalousi. Det er for hende vigtigt at snakke åbent med sin partner om, hvad der får en til at tænke sådan, og hvad der bunder i sådanne tanker, for hermed at bearbejde jalousien.

Når vi tidligere har snakket om problematikker i monogami, belyser McKeever dét at aftale, hvilke handlinger indenfor forholdet der er eksklusive, og problematikken ved at overtræde dem. Naomi mener, at når man, i et monogamt forhold, lader tingene stå til, kan det have konsekvenser at overtræde disse eksklusive handlinger: “[...] når du har en kæreste så er der, så har du kun den kæreste, og så tænker de ikke rigtigt over det, og så en eller anden dag bliver de seksuelt tiltrukket af en anden og så er de dem utro [...]”⁹¹ Vores anden interviewperson, Mads har selv oplevet dette på egen krop. Hans overgang fra monogami til polyamori startede netop fordi han var utro, og fandt derved ud af, at han ikke ønskede at være monogam. Han overtrådte det, Nissen kalder for det første moment i ideologien om monogami, nemlig at det seksuelle holdes indenfor forholdet. Dette strider også imod Buss’ idé om ægteskabet som værende et løfte til sin partner om eksklusivitet. Mads mener ligesom Naomi, at monogami opstiller begrænsninger for, hvad han må føle og gøre: “[...] Når man er monogam må man jo kun være sammen med [...] én kæreste. [...] Seksuelt og

⁸⁸ Bilag 3, interview m. Naomi, s. 5

⁸⁹ Bilag 3, interview m. Naomi, s. 6

⁹⁰ Bilag 3, interview m. Naomi, s. 6

⁹¹ Bilag 3, interview m. Naomi, s. 4

følelsesmæssigt og det [...] er ikke lige mig.”⁹² Han giver dermed udtryk for at have et større behov for, både at modtage og give kærlighed og seksuelle ydelser.

Mads’ tidligere ægteskab var monogamt, og udviklede sig senere sig til et polyamorøst ægteskab i den forstand, at de nu har en fælles kæreste, i forholdskonstellationen triade. Mads’ kone er biseksuel og Mads er heteroseksuel; dette gør, at deres fælles kæreste er en kvinde. Derudover fortæller Mads også, hvordan hans kone har en tredje mandlig kæreste. Han udtaler, at han føler sig truet på det patriarkalske, når hans kone er sammen med andre mænd end ham. Dette kan blive forklaret med Buss’ teori, hvori han, som tidligere nævnt, forklarer, hvordan mænd og kvinder reagerer på utroskab. Selvom det ikke bliver betegnet som utroskab, når der er tale om polyamori, er der ifølge den evolutionære tankegang en forklaring på, hvorfor Mads føler som han gør, når han oplever en kæreste med en anden partner, idet han føler, at hans evner som fader bliver truet.

Ud fra Mads’ interview og hans beskrivelse af jalousi, viser den normale/konkurrerende type jalousi sig i hans forhold. Han fortæller, at han får udfordret sin jalousi, fordi hans kone er sammen med andre mænd. Det er dermed, igen, i forhold til en anden part og rival, som kommer ind i billedet, og fordi hans kone også har rettet sin interesse mod en anden, som netop kan få Mads til at føle jalousi. Som følge af at han var sin kone utro, blev de ærlige overfor hinanden omkring deres lyster, og derigennem skabte de en ny gensidig tillid til hinanden. Efter denne overgang var de åbne overfor hinanden, og det kan tænkes, at ludus spiller en rolle, da Mads havde lyst til at være sammen med en anden, men endte med at være utro, fordi han ikke var ærlig omkring det. Derudover kan Sternberg igen inddrages, da der kan argumenteres for, at Mads muligvis, ligesom Naomi, har manglet komponenten passion, og endte derfor med at begå utroskab, for at finde denne et andet sted. Efter de blev ærlige omkring deres følelser, mødte de ikke de samme problemer som tidligere, og heri ses vigtigheden af tillid og selveksponering i Mads’ forhold: “[...]skal man prøve, at være polyamorøs så bliver man nødt til, at snakke omkring ting og fortælle hvor man står henne og sådan hele tiden[...]snakke sammen.”⁹³ Da hans kone konfronterede ham med utroskaben: “[...] spurgte hun hvad der er var galt og om det var sket noget der gjort at jeg [...] ikke havde lyst til hende længere, [...] da hun sagde det, så [...] fik vi snakket om det måske var smart at være i et åbent forhold i stedet for.”⁹⁴ Han forsøgte dermed at fjerne de følelser, der kan opstå hos et individ, hvis de eksklusive handlinger overtrædes, ved at åbne

⁹² Bilag 1, interview m. Mads, s. 2

⁹³ Bilag 1, interview m. Mads, s. 5

⁹⁴ Bilag 1, interview m. Mads, s. 2

muligheden for et åbent forhold. Således ville regelsættet vedrørende disse handlinger forsvinde, og dermed også muligheden for at overtræde dem.

Mads fortæller også, hvorfor han har valgt at leve som polyamorøs, frem for at have et monogamt eller åbent forhold: "Primært fordi, at jeg er et menneske som ikke [...] finder værdier mere i, at være i et forhold hvor man er monogam"⁹⁵. Værdierne for monogami, som tidligere belyst, er dét, at finde handlinger der er eksklusive, og holde disse inden for forholdet. Nissens fire momenter belyser disse eksklusive handlinger, der skaber de særlige værdier for monogami. Med disse handlinger mener nogle af vores interviewpersoner, at der opstår regelsæt, som de ikke kan spejle sig i. Vores interviewperson Astrid beskriver, hvorfor disse regelsæt ikke fungerer for hende: "Så må man ikke snakke med andre [...] Så må man ikke tage alene til en fest, hvor de her par stiller utrolig mange regler op for hinanden og det synes jeg ikke, er [...] en super fed måde at leve på."⁹⁶ Hun mener: "at man ligesom kontrollerer hinanden ud fra en tankegang om at, det er fordi, man elsker hinanden. [...] de mennesker, jeg elsker, har jeg jo ikke lyst til at gå rundt og kontrollere [...]"⁹⁷ Ved Mads og Astrids udtalelser og holdninger vedrørende de monogame begrænsninger og værdier, kan der ses en tendens; tendensen om ikke at kunne spejle sig i de monogame værdier og rammer.

Nissen påstår, at vi ikke er født monogame, og at monogami i virkeligheden er kulturelt pålagt det vestlige samfund. Denne teori er noget som flere af vores interviewpersoner er enig i. Astrid udtaler b.l.a.: "Jeg tror, at den måde, vores kultur laver monogami på, er på nogle punkter ret problematiske [...] at jeg nok ikke var særlig monogam fra naturens side."⁹⁸ Hendes opfattelse går dermed på, at monogami er kulturelt pålagt samfundet, hvilket bliver bakket op af en af vores andre interviewpersoner, Mads, som beskriver sig selv som "[...] monogamt opdraget [...]"⁹⁹ Meget peger derfor på, at monogami er kulturelt pålagt og forventet i vesten. Dette belyser Lennéer-Axelson også, da hun beskriver, hvordan man i den vestlige kultur opfatter et forhold som værende eksklusivt for to, og Astrid udtaler: "[...] jeg oplever, at der er en idealisering af jalousi. Man ser jalousi som en god ting, og som et bevis på kærlighed, noget man burde føle. Og det, tror jeg ikke, er super sundt."¹⁰⁰ Som Pines beskriver, er jalousi en primær funktion i måden at beskytte kærlighed på, og en måde at vise, at man værdsætter hinanden og kærlighedsforholdet på.

⁹⁵ Bilag 1, interview m. Mads, s. 2

⁹⁶ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 4

⁹⁷ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 4

⁹⁸ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 2

⁹⁹ Bilag 1, interview m. Mads, s. 3

¹⁰⁰ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 3

Astrid er modsigende og udtrykker: “[...] Jeg tror ikke, at jalousi er en god følelse og jeg tror ikke, at jalousi er nødvendigt for at man føler kærlighed.”¹⁰¹ Der er altså her to forskellige holdninger til jalousi, fordi Astrid ser jalousi som noget negativt, og noget som ikke burde være til stede i forhold. Det kommer især til udtryk i følgende: “Jeg [...] havde nogle veninder på et tidspunkt, hvor jeg fortalte dem ikke, at jeg var poly, men jeg fortalte, at jeg var sgu ikke særlig jaloux over for min kæreste, sådan at, hvis han forelskede sig i nogle andre. Så længe at han stadig ville mig, så kunne jeg ikke se hvorfor, det skulle være noget problem.”¹⁰² Denne undren over, hvordan accept af sin partners romantiske lyster ikke vil føre til jalousi, stemmer også overens med Giles’ beskrivelser af den vestlige tankegang om eksklusiv romantisk kærlighed.

Astrid fortæller også, hvordan hendes veninder “konstaterede [...] at det måtte jo betyde, at jeg ikke var særlig forelsket i min kæreste.”¹⁰³ Denne forestilling, om ikke at kunne være forelsket i flere inden for samme tidsperiode, belyses også af Giles, der netop beskriver, hvordan vesten har en tendens til at se romantisk kærlighed som noget eksklusivt. Han forklarer netop denne tankegang i samfundet, der lyder på, at dét at være forelsket i flere vil betyde, at man ikke længere er forelsket i sin nuværende partner.

Astrid fortæller derudover, at hun ikke oplever jalousi i sit forhold. Overordnet mener hun, at jalousi er usundt og noget, man ophøjer i vores samfund. Hun forklarer, hvordan mange problemer med jalousi opstår i monogame forhold, da man ofte stiller en masse regler op for hinanden. Hun nævner, at det er vigtigt for hende at gøre sig selv og sine partnere lykkelige, og dette er grunden til, at hun lever i et polyamorøst forhold. Ift. Giles’ teori kan dette også være en måde, hvorpå hun viser omsorg for sin partner, da hun ikke har behov for at kontrollere og tjekke op på vedkommende, men i stedet “[...] har lyst til, at de skal være lykkelige, og at de skal være frie.”¹⁰⁴

Astrid tror ikke, at alle mennesker føler romantisk kærlighed på samme måde, hvilket stemmer overens med Lees teori, da han påviser, at der er flere forskellige måder at elske på, og hvordan disse udvises. Hun mener derudover, at den romantiske kærlighed bliver givet en ophøjet status, og ift. Lees teori kan man sige, at hun kritiserer eros, da man gennem denne form for romantisk kærlighed kan få oplevelsen af kærlighed ved første blik. Astrid “[...] tror bare ikke, at alle mennesker har en eneste ene;”¹⁰⁵ da hun mener, at ikke alle mennesker føler

¹⁰¹ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 3-4

¹⁰² Bilag 4, interview m. Astrid, s. 4

¹⁰³ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 4

¹⁰⁴ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 4

¹⁰⁵ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 4

kærlighed på samme måde: “og så tror jeg også, nogle gange, at man ophøjer romantisk kærlighed og “den eneste ene”-idealet, det gør man meget ud af i vores kultur. Og jeg tror ikke, at det er en formel, der passer på alle mennesker.”¹⁰⁶ Hun mener dermed, at alle tre komponenter i Sternbergs kærlighedstrekant formentlig ikke kan være til stede på samme tid, og søger derfor forskellige former for kærlighed, hos flere mennesker, for at få sine behov opfyldt. Derudover kan det tænkes, at hun, meget lig Lee, går imod, at en lykkelig og længerevarende kærlighed i vesten bliver set som den *rigtige* kærlighed, da hun mener, at mennesker elsker på forskellige måder.

Ligesom Karina, indgår Astrid også i et mono/poly forhold, idét hendes ene kæreste er monogam. Hun forklarer: “[...]Mit forhold fungerer sådan, at jeg er kærester med Thomas, som er monogam, på den måde, at han ikke er forelsket i eller interesseret i andre end mig, og så er jeg kærester med Jakob, og han har andre flirts og bollevenner ved siden af. [...]Thomas og Jakob er ikke kærester med hinanden.”¹⁰⁷ Denne forholdskonstellation vil derudover defineres som et V-forhold, idét der ikke er en romantisk relation mellem de mandlige kærester. Da Astrids kærester ikke er i et forhold med hinanden og ikke har anden forbindelse, udover begge at indgå i et forhold med hende, vil dette også kunne betegnes som et parallelt polyforhold. Derudover vil denne forholdskonstellation, som Astrid indgår i, også beskrives som et autonomt forhold, idet parterne ikke har defineret regler for, hvad de må og ikke må gøre. Hun fortæller: “[...]Og så har jeg så også nogle gange andre flirts og bollevenner ved siden af, når jeg har tid til det.”¹⁰⁸ Astrid er hermed fri til at gøre som hun vil, men belyser, hvordan ærlighed og åbenhed stadig er meget vigtig for hende, og heri ses, igen, vigtigheden af selveksposering. Astrid fortæller derudover, hvordan hun også har været igennem en dynamisk forholdsperiode, idét hun kort prøvede at gå tilbage til den monogame livsstil. Dog indså hun hurtigt, at dette ikke fungerede for hende, og valgte derfor kun at indgå i polyamorøse forhold. Astrid nævner desuden, at hun, samtidig med at være forelsket i sine to kærester, også er forelsket i en tredje person, der ikke gengælder hendes følelser, hvilket hun er ulykkelig over. Dette er et eksempel på, at når man føler romantisk kærlighed for en person, ønsker man at få denne gengældt, og dermed få gengældt de tre særlige komponenter, og hvis dette ikke er tilfældet, bliver man ulykkelig.

¹⁰⁶ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 4

¹⁰⁷ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 5

¹⁰⁸ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 5

I vores afholdte interviews er der ikke tale om, hverken projiceret og/eller patologisk jalousi, da alle vores fokuspersoner enten peger på, at de ikke oplever jalousi, eller at de oplever normal/konkurrerende og/eller suspicious jealousy. Det er, ifølge vores interviews, altså disse typiske former for jalousi, hvor man er bange for, at miste sin partner fordi en anden part kommer ind i billedet og truer forholdet, og at man har en mistanke om noget og derfor bliver jaloux. Dog kan man ikke ud fra fire interviews regne ud, hvordan det generelt forholder sig i polyamorøse forhold, men tendensen i vores foretagne interviews er, at normal/konkurrerende og suspicious jealousy, er dominerende i polyamori.

8.0 Diskussion

8.1 Hvordan kommer jalousi og kærlighed til udtryk i polyamorøse forhold?

Hvis man ser på polyamorøse forhold fra et monogamt synspunkt, kan man forestille sig, at der vil opstå situationer, hvor en eller flere parter bliver jaloux på hinanden. I polyamorøse forhold er kommunikation og ærlighed nøglen til at undgå splid og jalousi, hvilket stemmer overens med Giles' teori om selveksponering og tillid, som dele af de tre særlige komponenter i romantisk kærlighed. I Karinas forhold, har de udarbejdet en kærligheds- og barnekontrakt, der definerer, hvad de må og ikke må, samt hvor længe de skal forblive sammen, for at tage hensyn til barnet. Denne fælles forventningsafstemning er til for, at de i forholdet har noget at falde tilbage på under kriser og skænderier, og kan forestilles at være med til at kontrollere jalousien, såfremt den opstår. Dette stemmer også overens med Giles' teori, da deres forventningsafstemning er med til at skabe tillid imellem Karina og hendes mand. Dog kan man forestille sig, at jalousien stadig kan spille en rolle, da dette formentlig vil ligge naturligt hos nogle mennesker, og dermed ikke er noget man kan løse med en kontrakt. Selvom Karina både belyser, hvordan hun kan blive jaloux på sin kæreste, men også hvordan hun elsker at se ham blomstre i relation med en anden, kan dette tænkes at påvirke hendes egen position i forholdet, hvis hun ikke føler, at hun får den opmærksomhed, hun har behov for. Dermed kan det i polyamorøse forhold tænkes, at dét at finde en "opmærksomhedsbalance" er en større udfordring, frem for den direkte jalousi over, at ens partner har romantiske følelser for andre. Desuden kan dette påvise, at den gensidige omsorg ikke udvises i den mængde, hun har behov for.

På den anden side kan det diskuteres, at når et individ oplever mindre opmærksomhed fra sin partner, både i polyamorøse og monogame forhold, at denne normale/konkurrerende jalousi vil opstå; hermed frygten for at miste. Denne frygt for at miste kunne forestilles at

gøre sig mere gældende i nogle polyamorøse forhold, da den anden part netop har fået tilladelse til at forelske sig på ny. Det kan her være frygten for, at den nye kærlighedsrelation vil overskygge det nuværende bånd mellem én selv og sin partner. På den anden side kan det tænkes, at der, grundet ærligheden i polyamorøse forhold, vil forekomme mindre jalousi, idét man netop *har* accepteret, at partneren forelsker sig i andre. Som Astrid fortæller: “jeg fortalte, at jeg var sgu ikke særlig jaloux over for min kæreste, sådan at, hvis han forelskede sig i nogle andre. Så længe at han stadig ville mig, så kunne jeg ikke se hvorfor, det skulle være noget problem.”¹⁰⁹ Måske vil jalousien netop kun komme til udtryk, hvis man føler denne frygt for at miste og blive efterladt af sin partner til fordel for en anden.

Karinas barne- og kærlighedskontrakt illustrerer derudover dele af Lee's kærlighedsform pragma, da Karina og hendes mands er samlet om en fælles interesse, nemlig deres fælles barn og for at forhindre fremtidige problematikker, og det er dermed en praktisk anordning. Dette spiller sammen med Nissens teori om, at det monogame parforhold er til for primært at opretholde familielivet. Det kan dog diskuteres, om Nissens teori ikke kan påføres Karina, da hun definerer sig selv som polyamorøs. Netop fordi hun gennem kontrakten har oprettet et regelsæt, som afspejler de eksklusive handlinger, som normalt opsættes i monogame forhold, vil vi argumentere for at man godt kan påføre Nissens teori. Dertil kan det diskuteres, hvorvidt Lee og Nissens teorier, om opretholdelsen af et monogamt forhold, stadig er gældende i dag. Både Lee og Nissen fremlægger disse teorier i 1970'erne, og på det tidspunkt var stadig mange kvinder hjemmegående husmødre, og derfor ville det give mening med et praktisk, monogamt forhold, hvor manden fungerede som den primære forsørger, og kvinden som den, der tog sig af hus og børn. Da kvinder i dag er lige så aktive på arbejdsmarkedet som mænd, kan det derfor tænkes, at det ikke længere er af praktiske årsager, at vi stadig lever efter den monogame kærlighedsform. Hvis man skulle tro Mailund og Prices teori, er det fordi det ligger i vores natur, da de mener, at vi altid har været monogame i et eller andet omfang. Dog kan der drages tvivl ved belægget for deres teori, da vi ud fra vores definition af polyamori, ikke vil definere aber som værende polyamorøse. Det kan derfor tænkes, at vi stadig lever efter den monogame kærlighedsform, fordi det er den kulturelle norm i vesten, og det simpelthen er svært at bryde med denne.

Karinas situation kan også bruges til at forklare, hvordan suspicious jealousy fungerer i et forhold. Når hun giver udtryk for, at hun ser spøgelse i forhold til sin kæreste og hans interesse i hende; “[...] jeg lidt ser spøgelse. [...] F.eks. så oplever jeg at min kæreste, at nu

¹⁰⁹ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 4

viser han ikke nok interesse eller et eller andet,”¹¹⁰ kan der være tale om suspicious jealousy. Hvis ikke kæresten viser hende nok opmærksomhed, så bliver hun usikker og mistænksom. Hun kan dog ikke bevise, at kæresten ikke længere er interesseret i hende, hvilket, på trods af, at det ikke omhandler jalousi angående en anden person, i grove træk er suspicious jealousy. Karina bliver her jaloux og mistænksom, selvom hun ikke har et konkret bevis på, at kæresten ikke længere er interesseret i hende. Som Karina fortæller, er det vigtigt at have forstået en sådan kærlighedskontrakt på samme måde. Hun fortæller, hvordan jalousi og usikkerhed også kan opstå, “[...]fordi man pludselig føler en afstand, fordi man ikke forstod reglerne på samme måde”¹¹¹ og at man her kan blive nødt til at genforhandle kontrakten for at undgå sådanne misforståelser, der kan føre til jalousi.

Meget lig Karinas beskrivelse af, hvordan man undgår jalousi, er det også, ifølge vores interviewperson Astrid, vigtigt at huske både at kommunikere og forventningsafstemme med hinanden indbyrdes i sine forhold. Hun mener, at man skal “[...]lave en god forventningsafstemning og finde nogle folk, som virkelig er indstillet på det her.”¹¹²

Hvis man indgår i et polyamorøst forhold, har man muligvis gjort op med sig selv, at det er det bedste for ens personlige måde at indgå i forhold på. For en monogam person, vil det seksuelle aspekt i polyamori højst sandsynligt synes som en udfordring. For polyamorøse er det netop denne ærlighed, bl.a. omkring det seksuelle, der gør, at man ikke bliver jaloux. Det er, ifølge nogle polyamorøse personer, friheden i ens forhold, der gør det til et godt forhold. Selvom det er den fuldstændig optimale måde, en polyamorøs kunne ønske sig sit forhold på, så er det ikke alle mennesker, der tænker helt lige så rationelt omkring sit forhold, og eventuelle andre partnere, der krydser ind over dette. Det der her er udfordringen, er, ifølge Mads, at selvom man har valgt at være polyamorøs, så kan det være svært at få jalousien til ikke at spille en rolle. Mads siger, at han er blevet stærkt udfordret på sin jalousi, da hans kone fik en ny kæreste. Han beskriver det med, at hans monogame opdragelse, fortæller ham, at det er forkert, og at jalousien klart spiller en rolle i deres forhold. Mads har følt så stærk jalousi i forbindelse med sin kones anden kæreste, at han har været i tvivl, hvorvidt polyamori var det rigtige for ham. Mads beskriver det således, at “[...] når min kone er sammen med andre mænd, så udfordrer det noget omkring det patriarkalske i mig som [...]

¹¹⁰ Bilag 2, interview m. Karina, s. 10-11

¹¹¹ Bilag 2, interview m. Karina, s. 9

¹¹² Bilag 4, interview m. Astrid, s. 2

jeg har levet med i otteogtyve år, hvor at jeg var monogam [...] eller monogamt opdraget, så den, så jeg skal stadigvæk lige have banket den der jalousi ud af mig.”¹¹³ Mads føler altså, at hans opdragelse bidrager til, at det er svært at vænne sig af med jalousien - på trods af, at han lever i et polyamorøst forhold - fordi han er traditionelt, monogamt opdraget og har identificeret sig med dette i sine 28 første leveår.

Det kan dermed diskuteres, hvorvidt Mads ser jalousi som noget negativt og noget, som især lægger sig til det at være monogam, fordi han mener, ud fra hans opdragelse og det at være monogam, at jalousi er noget han skal “have banket ud” af sig.

Udover jalousi har Mads også været udfordret på nogle andre ting. Han skal bl.a. lige vænne sig til, at hans kone har samme fordele i deres polyamorøse forhold, som han selv har. ”[...]Her da min kone fik en ny kæreste for ikke særlig lang tid siden så [...] blev [...] mine tanker omkring min egen polyamorøsitet udfordret fordi [...] jeg døjer med det her jalousi. [...] og det det gør, at jeg bliver nødt til at [...] tænke om jeg overhovedet er polyamorøs, fordi hvis jeg er polyamorøs skal jeg jo også acceptere at andre godt må være det.”¹¹⁴ Når man vælger at indgå i polyamori, er det ofte et valg man tager grundet egne romantiske og seksuelle præferencer. Det ville derfor kunne forestilles at blive set som en dobbeltmoralisk handling, hvis man her ikke gav sin partner lov til at udleve de lyster, som man selv føler et behov for at udleve. Her kommer jalousien til udtryk idet man er *nødt* til at lægge den fra sig og “få banket den ud af sig”, for ikke at virke dobbeltmoralisk. Selvom man har indgået en aftale, kan jalousien stadig spille en kæmpe rolle. Det kan derfor diskuteres, om jalousien i polyamorøse forhold kun vil opstå, hvis det i forvejen lægger til ens personlighed.

Når vi tidligere har set på vores interviewperson Mads og hans overgang fra monogami til polyamori, ser vi også, at den starter med utroskab. Han ønsker at fjerne de følelser, der opstår hos konen i denne utroskab, ved at åbne mulighed for et åbent forhold. Spørgsmålet ligger i, hvorvidt det er en følelse, der kun er i et monogamt forhold. Det kunne forestilles, at være muligt for individet stadig at føle sig usikker på sig selv, hvis partnerne har eller er sammen med en anden, selvom man er polyamorøs. Som mange af interviewpersonerne, samt Mailund og Price nævner, kan det forestilles, at monogami er en kulturel pålagt og forventet norm i vesten. Dermed kan man gå ud fra, selvom nogle af interviewpersonerne har følt sig polyamorøse hele deres liv, at de i et eller andet omfang har været en del af det monogame system i vesten, enten selv ved at være en del af et monogamt forhold eller at se monogami som det naturlige, da det er det mest udbredte i vesten. Ud fra

¹¹³ Bilag 1, interview m. Mads, s. 3

¹¹⁴ Bilag 1, interview m. Mads, s. 6

denne teori, kan det så forventes, at når man bevidst vælger polyamori frem for monogami, er det er muligt at føle disse usikkerheder, når partneren er sammen med en anden, da man i vesten er en del af et monogamt samfund, hvor polygami ikke er lovligt, og hermed, at polyamori heller ikke er accepteret. Det er muligt, at det er en tilvænnings sag, og at man med tiden kan fjerne denne følelse, præcis som Mads ønskede at gøre, men at den også sagtens kan opstå i et nonmonogamt forhold.

Selvom nogle af vores interviewpersoner mener, at regelsættene, man sætter i de monogame forhold, begrænser dem, er der stadig én af vores interviewpersoner, som har taget det med over i sit polyamorøse forhold. Karina viser usikkerheder i de tidligere polyamorøse forhold, hun har haft, og hun har derfor oprettet en kontrakt, der omhandler retningslinjer for, hvordan de er sammen og at de altid vil være ærlige omkring deres eksterne relationer, og hvad de laver med dem. Hun opretter dermed regelsæt, som også er tilfældet i monogame forhold. Dette kan være fordi, hun ønsker at have kontrol over sit forhold, og her kan pragma igen gøre sig gældende, da hun gør forholdet pragmatisk. Derudover kan det også være fordi, hun ønsker, at kontrakten skal være med til at kontrollere jalousien, hvilket strider imod den kritik der, af nogle vores interviewpersoner, bliver givet ift. monogame forhold, og alle déts regelsæt.

Jalousi i et forhold, kan være ressourcekrævende, og kan opstå i både i monogame og polyamorøse forhold. De interviewpersoner, vi har haft, har dog holdt på, at når man kommunikerer og er åbne omkring de romantiske og seksuelle behov, man har, og involverer hinanden i det, mindsker man jalousi. Netop fordi man indgår i et forhold, der er seksuelt åbent, kontra monogame forhold, lærer man at give slip på jalousien, fordi man ikke ønsker at begrænse hinanden i forholdet, men ønsker al lykke til den, man elsker. Astrid beskriver det med, “[...]at man ligesom kontrollerer hinanden ud fra en tankegang om, at det er fordi, man elsker hinanden. Men jeg tænker, at hvis du elsker hinanden - de mennesker, jeg elsker, har jeg jo ikke lyst til at gå rundt og kontrollere. Jeg har lyst til, at de skal være lykkelige, og at de skal være frie.”¹¹⁵ Netop fordi man vænner sig til, at det er okay at have seksuelt samvær med flere, så ser man det på en anden måde, end man ville, hvis man var monogam.

¹¹⁵ Bilag 4, interview m. Astrid, s. 4

Karina fortæller, hvordan også hun går stærkt ind for denne frihed og synes, at “[...]det kan være ret fedt det der med at opleve [...] og se, hvordan han blomstrer i [...] lyset af en anden relation.”¹¹⁶

Det kan diskuteres om man i polyamori, tager mere hensyn til de tre komponenter tillid, selveksponering og intimitet, end i monogami, idet man i polyamori er tvunget til at være åbne og ikke negligere sine behov. Dermed får man mulighed for at give hinanden den omsorg, man oprigtigt har brug for, kontra monogami, hvor der kan være tendens til, at disse behov bliver negligeret. Ergo kan det i polyamorøse forhold forestilles, at der er mulighed for dybere og åben gensidig omsorg, og man dermed er mere tilbøjelig til at lade sin partner være *fri* - også selvom det betyder, at man må gå på kompromis med sig selv af og til.

Ud fra Lees teori og vores interviews kan det diskuteres om mennesker, der lever i polyamorøse forhold, har omfavnet dele af ludus, i og med, at de gennem ærlighed og åbenhed accepterer, at de gerne vil have flere forhold. Dermed kan det diskuteres, hvorvidt man får opfyldt alle sine behov i polyamori, netop fordi man er åbne overfor hinanden, i modsætning til monogami, hvis man i monogame forhold holder sig tilbage, og dermed ikke får opfyldt alle seksuelle og mentale behov. Der er dog dele af ludus, der ikke spiller en rolle i alle forholdene, eksempelvis minimal tilknytning til partneren, da flere af vores interviewpersoner både har følelsesmæssige og seksuelle bånd til deres eksterne partnere. Dog har nogle også eksterne forhold, der primært er seksuelle, og det kan tænkes, at der her ikke er stærke følelsesmæssige bånd mellem parterne. Netop fordi mennesker, der indgår i polyamorøse forhold, er afhængige af åbenhed og ærlighed, kan det diskuteres, om kærlighedsformen mania oftere gør sig gældende i monogame forhold.

Mania dannes ud fra ludus, og hvis mennesker i polyamorøse forhold er bedre til at omfavne ludus, end mennesker i monogame forhold, vil der så være tendens til, at mania ikke viser sig *lige så* kraftigt, som denne kærlighedsform kan gøre i monogame forhold? I polyamorøse forhold er man nødt til at eksponere sine usikkerheder, hvorimod man i monogame forhold, igen, muligvis kan have tendens til at holde igen med sine følelser: ”Og alle de usikkerheder, de kommer frem i lyset når man er polygam. [...] du er nødt til at konfrontere med at jamen jeg er faktisk usikker på det her område, og så er du nødt til at bearbejde det.”¹¹⁷ Da mania kan opstå ud fra lav selvtillid og usikkerheder, kan det forestilles, at mania dermed viser sig mere i monogame forhold kontra polyamorøse. Dog siger Karina, at hun generelt er en person med højt selvværd, selvom hun oplever jalousi, og det kan

¹¹⁶ Bilag 2, interview m. Karina, s. 4

¹¹⁷ Bilag 3, interview m. Naomi, s. 5

hermed diskuteres, at lavt selvværd ikke nødvendigvis resulterer i og er direkte forbundet med følelsen af jalousi, ligesom White og Mullan belyser. Det er her vigtigt at understrege, at jalousi er individuelt fra person til person, da der er undtagelser i hvert tilfælde af, hvad der ligger til grund for, at jalousi opstår i et forhold.

Dele af Lees teori er mere brugbare end andre ud fra vores interviews. Særligt de førnævnte, ludus og mania, er interessante at arbejde med, hvorimod f.eks. agape er mindre relevant. Dette kan være fordi, agape er kærlighed gennem vilje frem for hjertet. Da man i polyamori muligvis tager mere hensyn til, og accepterer sine behov, kan det diskuteres, at en kærlighedsform, som agape, ikke er ligeså dominerende i polyamorøse forhold, som det kan være i monogame forhold, hvor der kan være tendens til ikke at være ærlig omkring sine behov.

Der kan argumenteres for, at jalousi både er en "fordømmende" følelse i vestens kultur, men samtidig også er noget, der bliver set som værende positivt og nødvendigt i forhold for at bevise, at kærligheden er til stede. Som tidligere nævnt, peger Grønkjær på, at jalousi er en ubehagelig følelse, og at den er svær at håndtere. Dog bliver det endnu sværere, fordi den er tabubelagt i den vestlige kultur. Den skal befries fra at være noget skamfuldt, før man kan håndtere den. Dette strider dog imod den holdning, der kan være hos bl.a. de monogame mennesker, som mener, at jalousi er et bevis på, at man elsker hinanden. Det kan derfor diskuteres, hvorvidt jalousi er en nyttig eller dårlig følelse at have. Tendensen ser dog sådan ud, at man i polyamorøse forhold gerne vil frigøre jalousi fra at være en del af det forhold, man indgår i. Dette skyldes, at jalousi skal håndteres, når det opstår, hvis ens polyamorøse forhold skal fungere optimalt. I monogame forhold kan det dog muligvis synes som en god følelse, i den forstand, at den bekræfter de to parter i parforholdet i, at man elsker hinanden og ikke vil dele sin partner med nogen. Selvom følelsen i sig selv er svær at håndtere og hårdt at føle, så kan den altså - i nogle forhold - gøre sig nyttig. Især de veninder, Astrid fortæller om, som konkluderede på hende og hendes daværende kærestes vegne, at de formentlig ikke var forelskede nok, er bevis på, hvor stort springet mellem det at være monogam og polyamorøs er. Astrid mener selv, at den manglende jalousi netop er grunden til, at hendes forhold fungerer. Der er altså helt forskellige holdninger til, hvorvidt jalousi er en god eller dårlig følelse. I grove træk, kan man være fristet til at sige, at jalousi både er en god og dårlig følelse alt efter, hvor og hvorfor den opstår.

Nogle af de interviewpersoner, vi har mødt, mener at have været polyamorøse hele livet, blot uden at vide, at der var en titel for det. Naomi har blandt andre altid vidst, at hun var åben for, at man kunne forsøge at få sine behov opfyldt andetsteds, såfremt ens partner ikke var tilstrækkelig. Derved siger hun, at jalousi *ikke* er noget, man er født med, men noget der udspringer af de handlinger, man tillader hinanden. Astrid belyser det samme og siger, som beskrevet tidligere, at hun ofte oplever, at monogame mennesker kontrollerer hinanden og bliver jaloux, når man træder over de grænser, man har lagt for hinanden. Hun bliver ikke jaloux, når hendes kæreste viser kærlighed til andre piger, og derved er jalousi altså heller ikke en del af hendes forhold. Derfor kan man sige, at jalousi er noget, der knytter sig til ens personlighed, fordi det netop er bestemt af, hvilken tankegang man har, og hvordan man selv ønsker sit forhold.

De to retninger Giles nævner inden for romantisk kærlighed, dependency orientation og paternalistic orientation, gør sig ikke gældende for vores interviewpersoner. Det optræder sandsynligvis ikke fordi, vores interviewpersoner alle går meget op i, at sårbarheden og omsorgen er gensidig i et forhold. Deraf kan det tænkes, at dependency orientation og paternalistic orientation muligvis er mere gældende i monogame forhold, hvis parterne i det monogame forhold er mere tilbøjelige til, at holde sig tilbage, men dette varierer selvfølgelig fra person til person og fra forhold til forhold, da alle mennesker er forskellige.

Det kan argumenteres, at jalousi ikke er noget der generelt optræder i hverken monogame eller polyamorøse forhold, men er noget der opstår, når menneskene, der *er* i et givent forhold, er jaloux. Man kan sige, at jalousi er noget, der har rod i *nogle* mennesker og ikke i andre, og at jalousi er noget, man individuelt oplever på forskellig vis, fordi selve definitionen af, hvad det vil sige at være jaloux afhænger af, hvem man spørger. Hvis man ikke føler jalousi i et polyamorøst forhold, ville man formentlig heller ikke føle jalousi i et monogamt forhold, fordi jalousi kan tænkes at være noget, der følger med personen og ikke kærlighedsformen.

8.2 Fremtiden for og svagheder i polyamori

Der er nogle begrænsninger for polyamorøse mennesker, idét de ikke har samme rettigheder omkring ægteskab, som monogame mennesker har. Hvis man indgår i et polyamorøst forhold, kan man i nogle dele af vesten, ikke blive gift med flere mennesker. Der er nogle steder i Skandinavien, hvor man, af religiøse grunde, kan indgå i polygame ægteskaber, men

polyamori i sig selv, er ikke er anerkendt i den forstand, at man kan forevige sin kærlighed ved ægteskab.

Hvis man i et polyamorøst forhold får børn, og med tiden går fra hinanden, er der formentlig ikke de samme rettigheder for den tredje forælder, som for de to biologiske. Man kan indbyrdes finde en løsning, hvorpå barnet beholder sine, eksempelvis, tre forældre, men hvis der er uenighed om, hvem der skal have forældremyndigheden, er det formentlig de to biologiske forældre, der får den suveræne forældremyndighed.

Endnu en svaghed i polyamorøse forhold kan være, at det kan være svært at få alting til at passe sammen og gå op i en højere enhed. Kærlighed mellem blot to mennesker, kan være skrøbelig nok i sig selv, fordi man udvikler sig, og derved kan vokse fra hinanden. Det kan derudover være svært at finde tid til hinanden og lave ting sammen, som begge partnere ønsker. Dette bliver unægteligt sværere, når man er tre eller flere endnu, der skal have tingene til at passe sammen. Derfor kan det diskuteres, hvorvidt polyamorøse forhold er stærkere eller svagere end monogame. Et polyamorøst forhold kan være stærkere, i og med, at man må gøre, hvad man har lyst til, når man har lyst til og netop dét kan være en styrke fordi, man af den grund ikke går fra hinanden. Dog kan det virke svagere i og med, at man skal arbejde hårdere for relationen mellem sig selv og sine partnere, for ikke at miste denne, eller glide fra hinanden.

8.3 Hvordan kan polyamori være løsningen på eventuelle monogame problematikker?

Såfremt man ikke er jaloux anlagt, og man personligt foretrækker et forhold, der er mere frit, og at man ønsker det samme for den partner, man er sammen med, kan polyamori måske løse de problemer, man støder på, når man indgår i et monogamt parforhold. Dette skyldes, at man i polyamorøse forhold netop lærer at håndtere jalousi, fordi man bliver tvunget ud i situationer, hvor man bliver *nødt* til at bearbejde og håndtere den. Ærlighed omkring ens behov er kernen i polyamori, da dette er med til at starte en diskussion, hvorefter man finder en løsning på denne. Gennem ærligheden undgår man sandsynligvis at komme ud i situationer, man ikke kan fortryde; såsom utroskab. Dette stemmer overens med Giles' teori og de tre særlige komponenter; det er vigtigt, at man eksponerer sig selv og sine følelser, og har tillid til hinanden, hvilket er med til at styrke intimiteten.

Som tidligere nævnt, er begrænsningen i et monogamt forhold, ifølge Naomi, dét ikke at kunne få opfyldt alle romantiske og seksuelle behov. Dette kan man forestille sig kunne være en problematik, som kunne ende i skilsmisse, og i stedet for polyamori, kunne det tænkes, at mange fortsætter med at være seriemonogame, fordi man håber og tror, at man kan

finde alle sine behov i sin fremtidige partner. Hvis alle tre komponenter fra Sternbergs kærlighedstrekant er til stede, må man gå ud fra, at man har fundet en person, hvor alle ens behov bliver opfyldt, og vil hermed være dét mange vil beskrive som værende den eneste ene. Dette har i stedet resulteret, for vores interviewpersoner, i et skift til polyamori, naturligvis i samspil med andre faktorer. Man kan diskutere om alle tre komponenter fra Sternbergs kærlighedstrekant, overhovedet kan finde sted i én og samme person. Phillips ser denne problematik i monogami, da han mener, at denne kærlighedsform tilfører en begrænsning, da parterne i forholdet ikke nødvendigvis kan få opfyldt alle sine behov fra den anden. Man kan diskutere om “den eneste ene” virkelig findes, eller om man må tale om “de eneste flere”?

Tendensen til ikke at kunne spejle sig i de monogame værdier, og de regelsæt, der følger med, er en faktor, der spiller ind når vores interviewpersoner argumenterer for, hvorfor de skiftede fra monogami til polyamori. Begrænsningen i det monogame forhold, som mange af vores interviewpersoner oplever, beskriver de som værende ødelæggende for et forhold. De beskriver problematikken, om ikke at få opfyldt alle sine behov, var en faktor, der spillede ind i skiftet fra monogami til polyamori. Det monogame forhold er for begrænset til, at vores interviewpersoner kunne se sig selv i det. De ønskede at give og få mere, end de kunne opnå i det monogame forhold. Der kan derfor argumenteres for, at den problematik som vores interviewpersoner her beskriver, kan løses med polyamori, og hermed tanken om “de eneste flere”.

9.0 Konklusion

Vi er i dette projekt kommet frem til, at jalousi både kan opstå i monogame og polyamorøse forhold, men, at forskellen på, hvordan dette bliver håndteret er stor. Ligesom vores interviewpersoner fortæller, er det, i polyamorøse forhold, åbenheden og ærligheden, der spiller en stor rolle. De forklarer alle, hvordan det er vigtigt at kommunikere og snakke med hinanden om tingene, for hermed at håndtere jalousi. Som tidligere nævnt, kan der ses forskellige opfattelser af polyamori, og aftalerne om udlevelsen af den polyamorøse livsstil kan variere fra forhold til forhold. Det er her tydeligt, hvordan vores interviewpersoner deler fælles generelle holdninger om kommunikation og ærlighed, men at både forholdskonstellationerne og aftalerne er forskellige; hermed vil jalousiens rolle variere fra forhold til forhold. Ud fra vores interviews er vi kommet frem til, at der er et delvist negativt syn på jalousi og at dette er noget, der skal lægges låg på. Dette stemmer overens med diskursen om jalousi i den vestlige kultur, og kan derfor resultere i, at man vil betegne sig

selv som en person, der ikke er jaloux, selvom denne følelse af jalousi stadig *kan* opstå i specifikke situationer. Dog er vi også kommet frem til, at jalousi, for nogle, kan opfattes som noget positivt; her ofte i monogame forhold.

Ud fra vores interviews, er vi kommet frem til, at flere af interviewpersonerne muligvis ikke har fået opfyldt behovet for passion tilstrækkeligt i deres forhold, hvilket kan forklare, hvorfor de har været deres tidligere partnere utro. Vi kan konkludere ud fra interviewene, at flere vælger livet som polyamorøs, da de ikke mener, at alle deres behov kan opfyldes af én og samme person. Tror man ikke på den eneste ene, søger man flere partnere for at få opfyldt den fuldbyrdede kærlighed fra kærlighedstrekanten.

For alle vores interviewpersoner er det vigtigt at være ærlige omkring deres behov, for er man ikke det, får man ikke et velfungerende polyamorøst forhold. Det er vigtigt for vores interviewpersoner at vise omsorg for deres partnere, og dette gør de ved ikke at kontrollere dem, og nyde at se dem blomstre i lyset af en anden relation. De ønsker dermed, at se deres partnere være så lykkelige som muligt.

Der udtrykkes også gennem vores interviews, at når man føler romantisk kærlighed for nogen, ønsker man at få denne gengældt, og er dette ikke tilfældet, bliver man ulykkelig. Det ses også, at de psykiske behov for omsorg og sårbarhed gennem romantisk kærlighed bliver til fysiske behov for omsorg og sårbarhed. Ud fra vores interviews ses det også, at sex, for nogle, vil blive opfattet som en kærlig handling; dette er selvfølgelig forskelligt fra person til person.

Man kan ikke opstille et facit på, om polyamori er en *bedre* kærlighedsform end monogami. Det kan dog tænkes, at man i polyamorøse forhold er bedre til at være ærlige omkring sine behov, end i monogame, men dette er meget svært at konkludere på, da alle mennesker er forskellige, og der er forskel på, hvad det rigtige valg for det enkelte individ er. Polyamori og monogami handler om at revurdere sig selv og sin situation, og dermed finde ud af, hvad der passer til ens personlighed og ens liv, ved aktivt at forholde sig til det.

Det er noget nært umuligt at komme med en definition af kærlighed, og det er netop derfor, at kærlighed er så interessant at beskæftige sig med.

10.0 Hvad kunne vi have gjort anderledes?

Gennem projektprocessen er vi stødt på spørgsmål, som vi har haft lyst til at inddrage i opgaven. Vi har bl.a. haft enormt meget lyst til at inddrage noget mere materiale, der omhandler, hvordan man som menneske biologisk set er konstrueret. Selvom vi har en smule med, så kunne det også have været et spændende aspekt at have haft. En afgørende faktor for

dette er også, at projektet er begrænset, i og med, at vi har haft begrænset tid. Selvom mange andre elementer havde været både spændende og nyttige at inddrage, har vi måtte begrænse og indsnævre projektet i en sådan grad, at det ikke har kunnet lade sig gøre, at få alt det, vi ønskede, med.

Vi ønskede i høj grad også at undersøge andre teorier som fortæller noget om, hvad kærlighed i det hele taget er, hvordan det praktiseres forskelligt etc. Det er her igen tidsmangel og begrænsning i form af omfang af projektet, der udgør udfordringen. Ligeledes ville vi gerne have inddraget flere fokuspersoner, idet vi havde rigeligt med polyamorøse mennesker at vælge mellem. Havde vi haft mere tid til at interviewe flere personer, havde vi med større sikkerhed kunnet regne tendenser ud. Det er en usikkerhed i vores interviews, at vi "kun" har fire personer til at understøtte vores og de anvendte teoriers påstande. Især de kvalitative interviews er tidskrævende og havde vi haft mere tid at gøre godt med, havde vi udvidet vores skare af interviewpersoner, for at få både flere problematikker inddraget i projektet, og en større diversitet i vores udvalgte interviewpersoner. Selvom vi har prøvet at vælge vores interviewpersoner, så vores resultat så vidt mulig var repræsentativ, så kunne vi have gjort det i højere grad.

En anden ting, vi kunne have gjort anderledes kunne have været, at vi havde haft fokus på, hvordan polyamori kommer forskelligt til udtryk alt efter hvor i verden, man befinder sig. Især kontrasten mellem østen og vesten er interessant at tage fat i, fordi kærlighed kommer forskelligt til udtryk. Havde vi taget denne drejning, ville vi også have undersøgt, hvordan ejerskabsfølelsen er forskellig fra østen til vesten. Vi havde i starten af vores projekt, overvejet at vinkle det således, og vi havde i denne sammenhæng overfladisk undersøgt, hvordan det forholder sig. I den proces fandt vi materiale, der hævdede, at man i vesten har *noget* mere ejerskabsfølelse over sine ejendele, såvel som kærlighedsrelationer, end man har i østen. I bl.a. mellemøsten er der en helt anden kutyme, når man gifter sig, end der er i vesten. Ægteskabet kan være mere eksklusivt i vesten, end det er i mellemøstlige lande. Selvom dette aspekt kunne have været enormt spændende, blev vi hurtigt opmærksomme på, hvor omfattende et projekt, det ville ende med at blive, og vi valgte derfor en anden vinkling.

En sidste ting, vi kunne have gjort anderledes, og som også først var vores fokus, var, at vi kunne have undersøgt samfundsdiskursen omkring polyamori. Som vi netop nævner i løbet af opgaven, er polyamori ikke særlig anerkendt i vesten. Selvom man har friheden til at gøre, hvad man vil, er der nogle helt essentielle begrænsninger for polyamorøse; f.eks. at man ikke kan blive gift eller få registreret partnerskab, som er ligeså juridisk bindende som hos

monogame, hvis man er polyamorøs. Hvis man vælger at få børn i et polyamorøst forhold, er der heller ingen konkrete love, som sikrer alle parter i en forældreaftale, idet vesten ikke, juridisk set, har anerkendt polyamori. Derfor er der juridisk og biologisk set to egentlige forældre, og de(n) sidste udenforstående forældre/forælder bliver derfor overset, juridisk. Selvom det er et spændende aspekt, hvordan samfundet og statsmagterne ser på polyamori, så blev vi også her hurtigt opmærksomme på, at det ville være for omfattende for os, at tage fat på.

Idet vores projekt, sent i processen, tog en uventet drejning, havde vi forberedt nogle interviewspørgsmål, der derfor endte med, ikke at stemme helt overens med det, vi gerne ville undersøge i projektet. Da vores vinkel i starten af processen var, hvilke eventuelle problematikker, der kan forekomme i polyamori, fik vi ikke lavet dybdegående spørgsmål omhandlende jalousi og kærlighed. Eksempelvis er Sternberg og Lee brugbare, hvis man skal forstå de forskellige former for kærlighed. Dog er det vanskeligt at gå i dybden med disse, da interviewpersonerne, grundet valg af spørgsmål, ikke går nok i detaljer om kærligheden i deres forhold. Derudover gør Buss sig ikke tilstrækkelig gældende ift. at forklare polyamorøs kærlighed, da reproduktionen ikke er målet. Hvis vi havde haft denne indsigt fra begyndelsen, kunne vi have udarbejdet nogle interviewspørgsmål, der fokuserede på jalousi og kærlighed og derfor ville være mere repræsentative og brugbare i vores analyse. Vi kunne derudover også have gjort brug af andre, og muligvis mere relevante teorier.

Denne uventede drejning, som vores projekt tog, kan både kritiseres og roses ud fra den fænomenologiske metode. I og med, vores interviewspørgsmål ikke har været ligeså prægede, som de *kunne* have været - hvis vi fra start havde haft denne jalousi- og kærlighedsvinkel - er vi endt med delvist objektive spørgsmål. Disse spørgsmål vil dog stadig være prægede, og hermed ikke *fuldkommen* objektive, idet jalousi blev undersøgt gennem interviewspørgsmål omhandlende problematikker i polyamori. Denne fejl i interviewspørgsmålene kan dog i høj grad også kritiseres, idet vi har været nødt til at analysere og muligvis "overfortolke" på udsagn, som vi ikke har haft muligheden for at følge op på i interviewet; det kan derfor være vanskeligt at koble teorier på sådant materiale.

Selvom vores interviewspørgsmål *i nogen grad* kan ses som delvist objektive, vil vi mene, at vi ville have haft et mere repræsentativt og dybdegående projekt, hvis vi fra start havde kendt vores præcise tilgang.

Litteraturliste

Anapol, D. (2010) What is Polyamory? i *Polyamory in the twenty-first century, love and intimacy with multiple partners* (s. 12-25). Lanham Md.: Rowman & Littlefield Publishers

Buss, D. M. (1988). Love Acts: The evolutionary Biology of Love (s. 100-118) i R. J. Sternberg & M. L. Barnes (Ed.), *The Psychology of Love* . New Haven & London: Yale University Press

Buss, D. M. (2006) The Evolution of Love . i R. J. Sternberg & K. Weis (Eds.). *The New Psychology of Love* (s. 65-86). New Haven & London: Yale University Press
<http://www.jstor.org/stable/j.ctt5vm29t.7>

Giles, J. (2003). The Structure of Being in Love i *The nature of sexual desire* (137-177). Westport: Praeger

Grønkjær, J. B. (1987). *Jalousi, Skinsyge & Kærlighed*. Skive: Hovedland

Hagelberg, Naomi (2017) Ordliste i *Nonmonogami* [Blog Post] fra
<http://nonmonogami.dk/ordliste/> (Sidst tilgået d. 18. dec. 2017)

Hycner, R. H. (1985). *Some Guidelines for the Phenomenological Analysis of Interview Data*. *Human Studies: A Journal for Philosophy and the Social Sciences*, 8(3), 279-303.

Høgsbro, K. (2008). Analysemetoder i *Kvalitative metoder i forskning og evaluering* (s. 26-33) [Pjece], København: AFK fra
https://www.kora.dk/media/272189/udgivelser_2008_pdf_kvalitative_metoder.pdf (Sidst tilgået d. 18. dec. 2017)

Lee, A. (1988). Love-Styles i R. J. Sternberg & M. L. Barnes (Ed.), *The Psychology of Love* (s. 38-67). New Haven & London: Yale University Press

Lennér-Axelson, B. (1980) *Kærlighed: om forelskelse, lidenskab og venskab, om jalousi og kærlighed*. T. Liversage (oversæt). København: Hans Reizel

McKeever, N. C. (2014). *Romantic love and monogamy: a philosophical exploration*.
University of Sheffield (UK): ProQuest Dissertations Publishing

Moran, D. (2000). *Introduction to phenomenology*. London And New York: Routledge.

Nielsen, C. S. (1987) *Jalousi*. København: Clausens bøger

Nissen, I. (1976). *Det absolutte monogami*. Oslo: H. ASCHEHOUG & CO

Phillips, Adam (1996). *Monogami*. Haslev: Gyldendal

Sjøgren, K. (2017, 16. marts). *Er monogami unaturligt?* fra <https://videnskab.dk/kultur-samfund/er-monogami-unaturligt> (Sidst tilgået d. 18. dec. 2017)

Sternberg, R. J (1988). Triangulating Love af Sternberg i R. J. Sternberg & M. L. Barnes (Ed.), *The Psychology of Love* (s. 119-138). New Haven & London: Yale University Press

TEDxTalks (2013, 25. juli). *Love, Vulnerability, and Care: James Giles at TEDxHackney*
[Video File] fra <https://www.youtube.com/watch?v=g7LdWsGjpDg&t=212s> (Sidst tilgået d. 18. dec. 2017)